

ХҮҮХЭД ХАМГААЛЛЫН ТАЛААР ТӨРӨӨС БАРИМТАЛЖ БҮЙ БОДЛОГО, ТҮҮНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

ХҮҮХЭД ХАМГААЛЛЫН ТАЛААР ТӨРӨӨС БАРИМТАЛЖ БҮЙ БОДЛОГО, ТҮҮНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

Хүүхэд хамгааллын тогтолцоог бэхжүүлэхэд олон талын оролцоог хангаж, нэгдмэл алсын хараатай үр дүнд суурилсан цогц бодлого, төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна

Гүйцэтгэлийн аудитын тайлан | ГНМГ-2024/20-ШТА-АА | 2024 оны 12 дугаар сар

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 6.3.3, 7 дугаар зүйлийн 7.1.2, 7.2 дахь хэсэгт заасан бүрэн эрхийн хүрээнд Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооны 2023 оны “Аудитын сэдэв батлах тухай” 08 дугаар тогтоолыг үндэслэн “Хүүхэд хамгааллын талаар төрөөс баримталж буй бодлого, түүний хэрэгжилт, үр дүн” сэдэвт гүйцэтгэлийн аудит хийж гүйцэтгэлээ.

Хүүхэд хамгааллын үндэсний тогтолцоо нь хүүхэд хамгааллын байгууллага, мэргэшсэн хүний нөөц, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээ, хүүхэд хамгааллын нэгдсэн мэдээллийн сан, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, төсөв, санхүү бүхий олон талт, цогц хамтын ажиллагаанаас бүрдэнэ. Монгол Улсын хэмжээнд 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар 0-18 насны 1,260,700 орчим хүүхэд байгаагаас 49 хувь нь нийслэл Улаанбаатар хотод амьдарч байна.

“Хүүхдийн хамгааллын үйлчилгээг санхүүжүүлэх аргачлал, үйлчилгээний зардлын норматив”-д шуурхай тусламжийн, хамгаалах, нөхөн сэргээх, урьдчилан сэргийлэх гэсэн ангиллаар санхүүжүүлэх зохицуулалттай бөгөөд Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээнд зарцуулсан зардлыг шалгахад Хүүхэд, гэр бүл хөгжил хамгааллын ерөнхий газар 2022, 2023 онд 158.9 сая төгрөг, аймаг, нийслэлийн хэмжээнд нийт 1,906.1 сая төгрөгийг тус тус зориулалт бусаар зарцуулсан байна.

Бодлого шийдвэрийн хүрээнд дараах дүгнэлтийг гаргасан. Үүнд:

- Төрөөс олон талын оролцоог хангасан, нэгдмэл алсын хараатай, үр дүнд суурилсан тодорхой цогц бодлого, үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж хүүхэд хамгааллын тогтолцоог бэхжүүлэх шаардлагатай байна.
- Хүүхэд хамгааллын талаар гаргаж буй бодлого шийдвэр нь салбарт бүрд байгаа ч хэвтээ болон босоо тогтолцооны уялдааг хангаагүй, оролцоог жигд, тэнцвэртэй байдлаар төлөвлөөгүй, хүрэх үр дүнг оновчтой тодорхойлж чадахгүй, үйлчилгээний стандартын тодорхойгүй байдал нь салбарын хөгжилд сөргөөр нөлөөлж байна.

Засаглалын түвшинд дараах дүгнэлтийг гаргасан. Үүнд:

- Хүүхэд хамгааллын тогтолцооны суурь тавигдсан ч нээлттэй ил тод биш, удирдлагын тогтвор суурьшилтай, хариуцлагатай, хяналттай байдал хангагдахгүй байгаа нь иргэдийн төрд итгэх итгэл үнэмшлийг бууруулж нийгэмд нөлөөлөхүйц эерэг үр дүнг бий болгож чадахгүй байна.
- Хүүхдийн эрх, хамгааллын нэгдсэн мэдээллийн сан бүрдүүлж бүртгэл, статистикийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагаас баталсан аргачлалын дагуу хөтөлж үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэх шаардлагатай байна

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн Хүүхдийн төлөө Үндэсний зөвлөлд 2, Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яаманд 8, Хүүхэд, гэр бүл хөгжил хамгааллын ерөнхий газар 8, нийт 18 зөвлөмжийг тус тус хүргүүлсэн.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРААС ХОГ ХАЯГДЛЫН ТАЛААР БАРИМТАЛЖ БУЙ ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР НӨЛӨӨ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооны 2023 оны 08 дугаар тогтоолыг үндэслэн тус сэдвээр гүйцэтгэлийн аудитыг хэрэгжүүллээ. Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйл, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг хийсэн байна. Тухайлбал;

- Үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгасан зарим арга хэмжээг Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, тухайн жилийн эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэл, улсын жилийн хөгжлийн төлөвлөгөө, яамдын жилийн төлөвлөгөө, төсөв зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд тусгаагүй, төлөвлөлт харилцан уялдаагүй байна.
- Үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх 85 арга хэмжээ нь 47.5 хувийн хэрэгжилттэй, хариуцлага, урамшууллын тогтолцоог бүрдүүлэх, хог хаягдлыг бууруулах, аюултай хог хаягдал хуримтлагдахаас сэргийлэх, дахин боловсруулсан хог хаягдлын хэмжээ, хаягдлыг устгаж зайлуулах зориулалтын байгууламжийг нэмэгдүүлэх зорилтууд хэрэгжээгүй, үр дүн хангалтгүй байна.
- Хог хаягдлын менежментийг сайжруулах зорилгоор улсын төсөв, гадаад зээлээр санхүүжүүлсэн ангилан ялгах үйлдвэр, дунд оврын шатаах зуух, ахуйн болон цэвэрлэх байгууламжийн лагийг шатааж устгах үйлдвэр, аюултай хог хаягдлын агуулах барих ажлууд бүрэн хэрэгжээгүй, ашиглалтад ороогүйгээс хөрөнгийн зарцуулалт үр дүнгүй болсон.
- Аюултай хог хаягдал үүсгэх бараа, бүтээгдэхүүн, химийн хорт, аюултай бодисыг гаалиар нэвтрүүлэхээс худалдан борлуулах, зарцуулах, хаягдал үүсэх, хадгалах, устгах хүртэлх үе шатыг хамруулсан бүртгэл, мэдээлэл, хяналтын нэгдсэн систем байхгүй, хянах тогтолцоо бүрдээгүй байна.
- Хог хаягдлын менежментийг хэрэгжүүлэх нэгдсэн бодлого, зохион байгуулалт дутмаг, санхүүжилтийн тогтвортой механизм, хэрэгжүүлэх дэд бүтэц, эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгах, дахин боловсруулах, бууруулах үйл ажиллагааг дэмжих урамшуулах хөшүүрэг, хаягдлыг үүсгэгч, бохирдуулагч нь хариуцах, төлөх татвар, төлбөрийн систем бүрдээгүй байна.
- Үндэсний хөтөлбөр хэрэгжиж дуусахад хөтөлбөрийн явцын болон эцсийн үнэлгээ, үр нөлөөг үнэлж дүгнээгүйгээс гарсан ахиц дэвшил, тулгарч буй хүндрэл бэрхшээл, шийдвэрлэх арга замыг тодорхойлоогүй, төлөвлөсөн бодлого, зорилтууддаа хүрсэн эсэх цаашид анхаарах асуудал, хууль журам, бодлогын баримт бичгүүдэд өөрчлөлт оруулах, сайжруулах шаардлагатай эсэх нь тодорхойгүй орхигджээ.
- Салбар бүрийн төлөөллөөс бүрдсэн Хог хаягдлын мэргэжлийн зөвлөл нь хог хаягдлын хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, менежментийг сайжруулах санал, зөвлөмж гаргах хуулиар хүлээсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлээгүй, хууль, журам, стандартыг шинэчлэх, батлан мөрдүүлэх, салбар хоорондын уялдааг хангах асуудал орхигдсон байна.

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхий сайдад 2, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газарт 2, Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сайдад 10, нийт 14 зөвлөмжийг тус тус хүргүүлсэн.

УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨӨР САНХҮҮЖҮҮЛСЭН ГЕОЛОГИЙН СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР НӨЛӨӨ

Аудитыг Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1-д заасан Үндэсний аудитын газрын бүрэн эрх, УИХ-ын Төсвийн байнгын хорооны 2023 оны 08 дугаар тогтоолоор баталсан “Төрийн аудитын байгууллагын 2024 онд гүйцэтгэх аудитын сэдэв”, МҮЕА-ын 2023 оны А/162 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагын 2024 онд гүйцэтгэх аудитын төлөвлөгөө”-г үндэслэн гүйцэтгэсэн.

Монгол Улсын 2018-2024 оны Төсвийн тухай хуулиар “Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн” төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсөв “Хөрөнгийн зардал”-д нийт 149.9 тэрбум төгрөгийн төсөв баталж, хөтөлбөрийн зорилтыг “1:50000-ны масштабын геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажлын үр дүнд талбайн хамрагдалтын хэмжээ, ашигт малтмалын хэтийн төлөвтэй талбайн тоо, хэмжээг нэмэгдүүлнэ” гэж тодорхойлжээ.

Улсын төсвийн хөрөнгөөр 1:50000-ны масштабын геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн 56, ашигт малтмалын 8, геофизикийн 3, эрэл үнэлгээний 4, геологийн бусад төрлийн суурь 12, геохимийн 2, геоэкологийн 4 ажлыг 2014-2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар хэрэгжүүлж байгаагаас 29 ажлын гэрээг дүгнэж, эрдэс баялгийн мэргэжлийн “Геологийн судалгааны асуудал хэлэлцэх салбар” зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлсэн 25 ажлаас үр дүнгийн тайланг засварлахаар буцаасан 2, УУХҮС-ын тушаал гарсан 2, тушаал гараагүй 21, үргэлжлэн хэрэгжиж байгаа 35 ажил байна.

Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2018-2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар нийт 140,855.0 сая төгрөгийн 89 ажилд 113,472.9 сая төгрөгийн санхүүжилтийг гүйцэтгэгчид олгосон байна. Улсын төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн Геологийн судалгааны ажлын 1:50000-ны масштабын геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажлын нийт нутаг дэвсгэрийн бүрхэлт 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар нийт нутаг дэвсгэрийн 46.2 хувь буюу 722,321.1 км.кв талбайг бүрхэж, 1:200000 масштабын геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажлыг хүлээж авсан байна.

Аудитаар цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг гаргаж байна. Тухайлбал;

- Ашигт малтмал, газрын тосны газар, Үндэсний геологийн алба, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам нь улсын төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх геологийн судалгааны ажлыг төлөвлөхдөө холбогдох журмын заалтуудыг мөрдөөгүйгээс төлөвлөлтийн шаардлага хангахгүй төсөл, арга хэмжээг төлөвлөгөөнд тусгасан байна.
- Яамны хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газраас Шилэн дансны хөтөлөлтөд хяналт хэрэгжүүлээгүй, холбогдох хуулийг зөрчсөн байна.
- Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуультай Геологи, уул уурхай, эрдэс баялгийн мэдээллийн санг эрхлэх үйл ажиллагааны журам нийцээгүй байна.
- Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн “Геологийн судалгааны асуудал хэлэлцэх салбар зөвлөл”-ийн бүрэлдэхүүн тогтворгүй, зөвлөл нь дүрмийн дагуу үйл ажиллагаагаа бүрэн явуулаагүй байна.
- Улсын төсвийн хөрөнгөөр гүйцэтгэсэн геологийн судалгааны ажлын санхүүжилтээс аргачлал, хяналтын зардлыг суутган авсан хэдий ч журмын дагуух арга хэмжээнд зарцуулаагүй байна.

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яаманд 4, Үндэсний геологийн албанд 4, Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн “Геологийн судалгааны асуудал хэлэлцэх салбар зөвлөл”-ийн даргад 3, нийт 11 зөвлөмжийг хүргүүлсэн.

ТӨРИЙН ХЭМНЭЛТИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТЭД ХЯНАЛТ ТАВИХ ЧИГ ҮҮРГИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

Төрийн аудитын байгууллагаас 2023 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой 56.8 тэрбум төгрөгийн зөрчил илрүүлж холбогдох арга хэмжээг авч ажиллалаа.

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль батлагдсанаас хойш нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, мөрдөх хугацааг хойшлуулах, хасах зэргээр хуулийн зарим зүйл заалтыг нийт 4 удаа өөрчилсөн байна. Хуулийн өөрчлөлтөөр нэр бүхий байгууллагын үндсэн чиг үүрэг, хэвийн үйл ажиллагааг хангах үүднээс автомашин ашиглах, хэвлэл захиалгын зардал гаргах, дэд болон орлогч даргатай байхыг зөвшөөрсөн байна.

Засгийн газрын "Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай" 2022 оны 203, 204 дүгээр тогтоолыг баталж, тухайн онд багтаан хэрэгжүүлэх үүргийг холбогдох газруудад өгсөн боловч хэрэгжилт хангалтгүй байна. Тухайлбал;

- Засгийн газрын 2022 оны 203 дугаар тогтоолын 2-т "Төрийн албан хаагчийн албан ажлын өрөөний талбайн хэмжээ, дотоод зохион байгуулалт, тавилга, техник хэрэгслийн нийтлэг жишигт өөрчлөлт оруулах санал", 3-т "Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх захирал, бусад албан хаагчид олгох цалин хөлсний нийтлэг жишиг тогтоох талаар санал"-ыг тус тус боловсруулж 2022 оны 02 дугаар сард багтаан Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэхийг Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газарт даалгасныг хэрэгжүүлээгүй;
- Засгийн газрын 2022 оны "Хууль хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай" 204 дүгээр тогтоолоор эрх бүхий байгууллагуудын тээврийн хэрэгсэлтэй холбоотой авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг нарийвчлан зааж, үүрэгжүүлснээс Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 6.4¹² дэх заалтын дагуу тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаарт шилжүүлэх арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлээгүй, төрийн болон орон нутгийн 2,561 байгууллагын нэр дээр нийт 18,876 тээврийн хэрэгслийн 52.6 хувь буюу 9,936 нь дугаарын дэвсгэр өнгийг өөрчлөөгүй;
- Засгийн газрын 2022 оны 204 дүгээр тогтоолын 1-т заасны дагуу ТӨБЗГ-с 2022 онд 17.2 тэрбум төгрөгийн балансын үнэтэй 329 автомашин, 2023 онд 7.4 тэрбум төгрөгийн балансын үнэтэй 156 автомашин, нийт 24.6 тэрбум төгрөгийн балансын үнэ бүхий 486 автомашиныг татан төвлөрүүлж, Засгийн газрын авто бааз УТҮГ болон тусгай хэрэгцээт байгууллагад шилжүүлэх, дуудлага худалдаагаар худалдан борлуулах арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн боловч хяналт тавих чиг үүрэг бүхий байгууллагууд хяналт тавиагүй байна.

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд заасан зарим арга хэмжээний холбогдох дүрэм журмыг боловсруулаагүй, байгууллагуудаас татан төвлөрүүлсэн, шилжүүлсэн автомашины бүртгэл, ашиглалт, улсын дугаарын шилжилт хөдөлгөөн, худалдан борлуулалтын үйл ажиллагаанд тавих дотоод хяналт хангалтгүй байна.

Хуулийн хүрээнд хэмнэсэн зардлын дүн 2022 онд 83.2 тэрбум төгрөг, 2023 онд 122.8 тэрбум төгрөг болж, өмнөх оноос 39.4 тэрбум төгрөгөөр өссөн байна. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд заасны дагуу 2023 онд 774 байгууллага цахим дэлгүүрээс 153.6 тэрбум төгрөгийн бараа, бүтээгдэхүүнийг худалдан авахаар төлөвлөсөн боловч 85.2 тэрбум төгрөгийн худалдан авалт хийж, төлөвлөгөөний биелэлт 44.5 хувиар тасарсан байна.

¹² 6.4 "Төрийн болон орон нутгийн өмчид бүртгэлтэй бүх төрлийн авто тээврийн хэрэгсэлд бусад авто тээврийн хэрэгслээс ялгагдах тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаар хэрэглэнэ."

ШИЛЭН ДАНСНЫ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТЭД БАЙНГЫН ХЯНАЛТ ТАВИХ ЧИГ ҮҮРГИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

Төрийн аудитын байгууллага Шилэн дансны тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1-д заасан шилэн дансны үйл ажиллагаанд тавих хөндлөнгийн хяналтыг хэрэгжүүлэх, 8.3-т заасан өөрийн санаачилгаар шилэн дансны мэдээлэлд аудит хийх, 9 дүгээр зүйлийн 9.1, 9.2-т заасан шаардлагатай тохиолдолд эрсдэл бүхий асуудалд чиглэсэн аудит хийж, үр дүнг мэдээлэх чиг үүргийн хүрээнд санхүүгийн тайлангийн аудитыг нийцлийн аудиттай хослуулан хуулийн хэрэгжилтэд 5458 байгууллагыг түүвэрлэн хяналт тавьж тайлагнасан.

Санхүүгийн тайлангийн аудитыг нийцлийн аудиттай хослуулан гүйцэтгэсэн бөгөөд Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4¹³, 6.8¹⁴-д заасан мэдээллийг Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст хугацаанд нь, ил тод байршуулаагүй дараах зөрчлийг илрүүлээ. Тухайлбал,

- Шилэн дансанд 168 байгууллага 29.4 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 393 удаагийн тендер шалгаруулалт, худалдан авалт зохион байгуулсан мэдээллийг ил тод мэдээлээгүй, 140 байгууллага 83.5 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 503 удаагийн худалдан авалтын үйл ажиллагааны мэдээллийг хугацаа хоцроон мэдээлсэн;
- Хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.5-д заасан цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий зарлагын 342.7 тэрбум төгрөгийн 6,448 гүйлгээг 606 байгууллага мэдээлээгүй, 473.0 тэрбум төгрөгийн 5,927 гүйлгээг 261 байгууллага хугацаа хоцроосон;
- Мөн цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 525.1 тэрбум төгрөгийн 7,044 гүйлгээг 679 байгууллага мэдээлээгүй, 390.8 тэрбум төгрөгийн 3,852 гүйлгээг 320 байгууллага хугацаа хоцроосон;
- Хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д заасан төсөв, өмч, хөрөнгө, мөнгө зарцуулахтай холбоотой 17.3 тэрбум төгрөгийн 4,696 шийдвэрийг 474 байгууллага мэдээлээгүй, 327.4 тэрбум төгрөгийн 3,913 шийдвэрийг 317 байгууллага хугацаа хоцроосон;
- Хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.3-т хамаарах хяналтын багц буюу түүнээс дээш хэмжээний хувьцааг нь төр, орон нутаг болон тэдгээрийн нэгдмэл сонирхолтой этгээд эзэмшиж байгаа компани 0.5 тэрбум төгрөгийн 23 гүйлгээний мэдээллийг хугацаа хоцроосон;
- Тайлант онд 1,748 байгууллагын ил тод байдалд Шилэн дансны тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2-т заасны дагуу харьяалах төсвийн ерөнхийлөн захирагчид дотоод хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

Аудитаар Шилэн дансны тухай хуулийг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллах тухай зөвлөмжийг 1,024 байгууллагад, зөрчил арилгуулах албан шаардлагыг 684 байгууллагад, холбогдох албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах тухай албан шаардлагыг 56 байгууллагад тус тус хүргүүлсэн.

¹³ 6.4 "Энэ хуулийн 3.1.1, 3.1.2-т заасан байгууллага дараах мэдээллийг долоо хоногийн дотор мэдээлнэ 6.4.3 "тендерийн баримт бичиг, ...шалгарсан болон шалгараагүй оролцогчийн талаарх товч мэдээлэл, шалгарсан болон шалгараагүй хуулийн үндэслэл, шалтгаан", 6.4.5 "цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээ", 6.4.8 "... төсөв, өмч, хөрөнгө, мөнгө зарцуулах, өр, авлага үүсгэсэн аливаа шийдвэр"

¹⁴ 6.8 "Энэ хуулийн 3.1.3-т заасан байгууллага дараах мэдээллийг долоо хоногийн дотор мэдээлнэ 6.8.2 "худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тендерийн баримт бичиг, ... шалгарсан болон шалгараагүй хуулийн үндэслэл, шалтгаан,"

ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНГИЙН 2023 ОНЫ БҮРДҮҮЛЭЛТ, ЗАРЦУУЛАЛТ, ҮР ДҮН, ҮР НӨЛӨӨ (Архангай аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитыг Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан бүрэн эрхийн хүрээнд Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2023 оны А/100 дугаар тушаалаар баталсан "Аудитын сэдэв батлах тухай", А/162 дугаар тушаалаар баталсан "Аудитын жилийн төлөвлөгөө"-г үндэслэн нийслэл, 21 аймгийн хэмжээний орон нутгийн хөгжлийн сангийн тайлан, судалгааг хамруулан орон нутгийн хөгжлийн сангийн 2023 оны бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр дүн, үр нөлөө сэдэвт аудитыг гүйцэтгэлээ.

Аудитын явцад орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагаанд оролцох иргэдийн идэвх оролцоо, мэдээлэл ямар байгааг судлах, нэгтгэн дүгнэж холбогдох албан тушаалтнуудад танилцуулж, цаашид хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаарх санал зөвлөмжийг боловсруулах зорилгоор гүүгл форум (google forum) ашиглан 21 асуултын хүрээнд аймаг, нийслэлийн нийт 7,694 иргэнээс цахимаар, 361 иргэнээс цаасаар саналыг авч нэгтгэн дүн шинжилгээ хийж, тайланд тусгав.

Аудитаар "Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ нь орон нутгийн хөгжлийн сангийн төсвийг батлахдаа иргэдийн саналгүй, өргөн мэдүүлсэн төсөл, арга хэмжээг өөрчлөн баталж байгаад чиглэсэн хариуцлагын тогтолцоо бүрдээгүй байна" гэсэн ерөнхий дүгнэлтийг хийсэн.

Нийт 162.7 тэрбум төгрөгийн зөрчил илэрсэнд Аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газраас 550.8 сая төгрөгийн 62 төлбөрийн акт, 76.2 тэрбум төгрөгийн зөрчилд 384 албан шаардлага, 85.9 тэрбум төгрөгийн зөрчилд 523 зөвлөмж, 63.8 сая төгрөгийн зөрчлийг шалгуулахаар хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн байна.

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газарт 1, Сангийн яаманд 4, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-д 1, Засаг даргад 2 зөвлөмжийг хүргүүлээ.

“ Улсын Их Хурлын анхааралд толилуулсан асуудал: ”

Малын тоо толгойн албан татварын хувь хэмжээг бүсчлэн нэгдсэн байдлаар тогтоож Төсвийн тухай хууль болон Малын тоо толгойн албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах асуудлыг авч хэлэлцэх.

УУЛ УУРХАЙН АЖ АХУЙН НЭГЖҮҮДЭЭС ТӨСӨВТ ТӨВЛӨРҮҮЛСЭН ОРЛОГО, ОРОН НУТАГТ ХИЙСЭН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ, ТҮҮНИЙ ҮР АШИГ

(Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2023 оны А/100 дугаар тушаалаар баталсан сэдвийн хүрээнд гүйцэтгэлийн аудитыг хийж, аудитын тайланг МҮЕА-ын 2024 оны А/81 дүгээр тушаалаар баталгаажуулж, Баянхонгор аймгийн Засаг дарга, ИТХ-ын дарга, Байгаль орчин аялал жуулчлалын газар, Татварын хэлтэс, Орон нутгийн өмчийн газарт хүргүүлсэн байна.

Баянхонгор аймагт уул уурхайн үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуйн нэгжүүд нь 2022-2023 онд нийт 4.4 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийснийг нийтийн эзэмшлийн зам талбай ногоон байгууламжийн ажилд голлон зарцуулсан нь орон нутгийн хөгжилд хувь нэмрээ өгч байна.

Аудитаар нийт 629.2 сая төгрөгийн 11 зөрчил илэрч 321.8 сая төгрөгийн 1 төлбөрийн акт, зөрчлийг арилгах 307.4 сая төгрөгийн 7 албан шаардлага өгч, аймгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын даргад 2, Засаг даргад 3 зөвлөмжийг хүргүүлжээ.

ОРОН НУТАГТ ХЭРЭГЖИЖ БҮЙ ТУСГАЙ САНГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР НӨЛӨӨ

(Баян-Өлгий аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитыг орон нутагт хэрэгжиж буй тусгай сангуудын төлөвлөгөөнд тусгагдсан төсөл, арга хэмжээг төлөвлөж хэрэгжүүлсэн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч тэдгээрийн харьяа байгууллагууд аймгийн Засаг даргын тамгын газар, Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалтын хэлтэс, Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс, аймгийн Засаг даргын дэргэдэх холбогдох бусад байгууллага, гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжийг хамруулан төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэгчтэй байгуулсан гэрээ, олгосон санхүүжилт, төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, үр дүнг хамруулан гүйцэтгэжээ.

Аудитын дүнд үндэслэн орон нутгийн замын сангийн хөрөнгийг төлөвлөхдөө хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээг жагсаалтаар батлаагүй байгаа нь холбогдох журамд нийцээгүй, шилэн дансны нэгдсэн цахим мэдээллийн санд замын сангийн төсөв, хэрэгжсэн төсөл арга хэмжээний талаар мэдээлээгүйгээс иргэдийн мэдээллээр хангагдах, ил тод байдал алдагдсан, Засаг даргын нөөц хөрөнгийн зарцуулалтад тавих хяналт хангалтгүй байгаад анхаарч дотоод хяналтын тогтолцоог сайжруулах шаардлагатай зэрэг дүгнэлтийг хийж, орон нутагт хэрэгжиж буй тусгай сангийн дотоод хяналт, зарцуулалтыг сайжруулах 4 зөвлөмжийг холбогдох албан тушаалтанд хүргүүлсэн байна.

МАЛ ЭМНЭЛГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ҮР ДҮН (Булган аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитыг аймагт мал эмнэлгийн үйлчилгээ явуулж буй хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааг хамруулан гүйцэтгэж, аудитын дүн, тайланд үндэслэн мал эмнэлгийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлтийг 82 хувиар дүгнүүлсэн ч хэрэгжилтийг үр дүн, ач холбогдлоор, хэмжиж болохуйцаар дүгнэж тайлагнаагүй, вакцин эм бэлдмэл хадгалах байр, хөргөгч хөлдөөгчгүй, төсвөөс олгосон санхүүжилтийн гүйцэтгэлийг тооцохдоо нотлох баримтад үндэслээгүй үйлчилгээний хөлс олгосон, вакцины үнийг төсөвт төвлөрүүлээгүй, мал эмнэлгийн үйлчилгээнд тавих хянал сул зэрэг дүгнэлт хийсэн. Аудитаар нийт 2,932.8 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлснээс 4.1 сая төгрөгийн зөрчилд 5 төлбөрийн акт, 1,167.7 сая төгрөгийн зөрчилд 4 албан шаардлага, 1,760.9 сая төгрөгийн зөрчилд 5 зөвлөмж өгч ажиллалаа.

АВТО ЗАМЫН АРЧЛАЛТ, ЗАСВАР ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ҮР ДҮН (Говь-Алтай аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитад орон нутгийн чанартай авто замын арчлалт, засвар үйлчилгээг хариуцдаг, хяналт хэрэгжүүлдэг, хуулийн этгээдийн тайлан мэдээ, баримт материалд тулгуурлан төсөл арга хэмжээний төлөвлөлт, ажлын даалгавар, зураг төсөв, магадлалын ерөнхий дүгнэлт, гүйцэтгэгчтэй байгуулсан гэрээ, санхүүжилт, хэрэгжилт, үр дүнг хамруулан аудитыг гүйцэтгэлээ.

Аудитын дүнд үндэслэн аймгийн дунд болон богино хугацааны бодлогын баримт бичигт авто замын арчлалт, засвар үйлчилгээний төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт хангалтгүй, албан тушаалтан нь чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлээгүй, шаардлагатай авто зам засварын төсөл арга хэмжээг төлөвлөхдөө төсвийн хөрөнгө оруулалтын эрэмбийг харгалзаагүй, авто замын засвар үйлчилгээнд зарцуулсан хөрөнгө, гүйцэтгэлийн чанарт үе шатны хяналтыг хэрэгжүүлээгүй, холбогдох журам батлаагүйгээс авто замын бүртгэл мэдээллийн сан, баримт бичиг хөтлөөгүй зэрэг дүгнэлтийг хийсэн байна. Аудитаар аймгийн Засаг даргад 4, зарим сумдын Засаг дарга нарт 7, Алтай хотын тохижилт үйлчилгээний газарт 1, нийт 12 зөвлөмжийг хүргүүлжээ.

МАЛЫН ТОО ТОЛГОЙН АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТ, ОРЛОГЫН БҮРДҮҮЛЭЛТ, ЗАРЦУУЛАЛТ (Говьсүмбэр аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитыг малын тоо толгойн албан татварын тухай хуулийн хэрэгжилт, орлогын бүрдүүлэлт, зарцуулалт хууль тогтоомжид нийцсэн эсэхэд чиглүүлэн гүйцэтгэсэн бөгөөд аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн төрийн байгууллагуудын мэдээлэл солилцох үйл ажиллагаа удаашралтай байгаагаас татварын нэгдсэн системд малын тоо толгойн албан татварын ногдуулалт цаг хугацаандаа хийгдээгүй, сумд орлогын төлөвлөлтөд тухайн жилийн татвар ногдуулахад нөлөөлөх хүчин зүйлсийг тооцоогүй, малын тоо толгойд ногдуулсан албан татварыг дутуу төвлөрүүлснээс санхүүжүүлэхээр төлөвлөсөн арга хэмжээний 34.5 хувь нь хэрэгжээгүй зэрэг дүгнэлт гаргасан байна.

Аудитаар нийт 379.1 сая төгрөгийн зөрчил илэрч, зөрчлийг арилгуулах 8 албан шаардлага, 6 зөвлөмж хүргүүлэхээр шийдвэрлэсэн байна.

АВТО ЗАМЫН САНГИЙН ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

(Дорнод аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитыг Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан бүрэн эрхийн хүрээнд Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2023 оны А/100 дугаар тушаалаар баталсан “Аудитын сэдэв батлах тухай”, А/162 дугаар тушаалаар баталсан “Аудитын жилийн төлөвлөгөө”-г үндэслэн “Авто замын сангийн 2023 оны хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, үр дүн” сэдэвт аудитыг төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу хийж гүйцэтгэлээ.

Авто замын сангийн хөрөнгөөр шинээр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээг холбогдох норм дүрэм, стандарт, батлагдсан зураг төсвийн дагуу гүйцэтгэсэн байна. Өмнөх оноос шилжиж хэрэгжсэн 311.4 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 1 төсөл, арга хэмжээ чанаргүй хийгдэж, комисс хүлээж аваагүй байна. Тус ажлыг 2024 онд улсын төсвийн санхүүжилтээр шинээр барьж байгаа бөгөөд захиалагч байгууллагын уялдаа холбоо дутмаг байгаагаас авто замын сангийн хөрөнгийг үр ашиггүй төсөл, арга хэмжээнд зарцуулсан байна. Аудитаар нийт 187.8 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлэн зөрчил арилгуулах 187.8 сая төгрөгийн 2 албан шаардлага, 4 зөвлөмж өгсөн байна.

ДАРХАН ХОТЫН СОЁЛ АМРАЛТЫН ХҮРЭЭЛЭН ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИТ АЖ АХУЙН ТООЦООТ ҮЙЛДВЭРИЙН ГАЗРЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН, ҮР НӨЛӨӨ

(Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитыг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2023 оны А/100 дугаар тушаалыг үндэслэн гүйцэтгэсэн бөгөөд аудитаар “Байгууллагын дотоод хяналт хангалтгүйгээс хөндлөнгийн хяналт шалгалтаар алдаа зөрчил давтан гарсаар байна” гэсэн ерөнхий дүгнэлт өгч, дотоод хяналт хангалтгүй, холбогдох хууль, дүрэм, журмыг мөрдөж ажилладаггүй зэрэг нийт 77.9 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс 1.1 сая төгрөгийн төлбөрийн акт, 3.8 сая төгрөгийн албан шаардлага, цаашид үйл ажиллагаанд мөрдөж ажиллах 73.0 сая төгрөгийн 9 зөвлөмжийг холбогдох байгууллага албан тушаалтанд хүргүүлсэн байна.

ГАЗРЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

(Дорноговь аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитыг газрын тухай хуулийн зорилго, зорилт, арга хэмжээг орон нутагт хариуцан хэрэгжүүлэгч аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч, сумдын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид, Татварын хэлтэс, Газрын харилцаа, барилга хот байгуулалтын газар, аймаг, сумдын ИТХ, Засаг даргын тамгын газар, бусад холбогдох байгууллагуудын 2023 оны мэдээ, тайлан, тоон өгөгдөл, бусад нотлох баримтад үндэслэн гүйцэтгэсэн байна.

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох баримт, аудитын дүнгээр сумын тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөг хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдуулаагүй, зарим сумд газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулаагүй, төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй байршилд газар эзэмшүүлсэн, газрын тухай хуульд заасан эзэмшил газрын хэмжээ, байршил өөрчлөх шаардлагад нийцэхгүй шийдвэр гаргах нөхцөлийг бүрдүүлсэн байна зэрэг зөрчлүүд илэрсэн байна. Аудитаар нийт 18 зөрчил илрүүлж, зөрчлийг арилгах, таслан зогсоох тухай 5 албан шаардлага, 13 зөвлөмжийг холбогдох албан тушаалтанд хүргүүлсэн байна.

ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИЙН ХАРИЛЦААТАЙ ХОЛБООТОЙ ХУУЛЬ, ЖУРМЫН ХЭРЭГЖИЛТ, ХӨРӨНГИЙН АШИГЛАЛТ, ХАДГАЛАЛТ, ХАМГААЛАЛТЫН ҮР АШИГ

(Дундговь аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитыг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2023 оны "Аудитын сэдэв батлах тухай" А/100 дугаар тушаалыг үндэслэн гүйцэтгэсэн байна. Аудитаар орон нутгийн өмчийн газар нь орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдээс дутагдалтай хөрөнгийн судалгаа гаргуулан авдаггүй, хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлдоггүй, дүн шинжилгээ хийдэггүй. Энэ нь хэрэгцээ шаардлагагүй хөрөнгө бэлтгэх, төсвийн хөрөнгийг үр ашиггүй зарцуулах эрсдэлтэй байна. Мөн дутагдалтай болон илүүдэлтэй хөрөнгийн судалгааг гаргадаггүй, ашиглалтыг сайжруулах арга хэмжээ аваагүй, Өмч хамгаалах зөвлөлүүд чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.

Аудитын тайланг баталгаажуулан аймгийн Засаг даргад 7, орон нутгийн Өмчийн газарт 5, нийт 12 зөвлөмжийг хүргүүлжээ.

ГАЗАР ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

(Завхан аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитад аймгийн 2023 оны газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, хэрэгжилт, аймаг, сумдын Засаг даргын газар олголттой холбоотой гаргасан захирамжууд, газрын төлбөрийн ногдуулалт, төлөлтийн баримт материалыг хамруулан төлөвлөгөөт хугацаанд нь чанартай гүйцэтгэсэн байна.

Аудитаар Улиастай сумын 2023 оны газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнөөс гэр бүл, орон сууц хашааны зориулалтаар эзэмшүүлэх 33 нэгж талбарын 2.3 га газар нь хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдаагүй, хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөнд зарим хэсгийн суурьшлын бүс тусгагдаагүй орхигдсон, хотын хөгжлийн төлөвлөгөөг тодотгох, шинэчлэх шаардлагатай, сумын газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй нэгж талбар, байршилд болон хуульд заасан хэмжээнээс хэтрүүлэн, зарим иргэдэд давуу эрхээр газар олгосон зэрэг дүгнэлтүүд гаргасан.

Аудитаар 279.0 сая төгрөгийн зөрчлийг илрүүлэн 7 байгууллагад 39 заалт бүхий зөвлөмж, 3 албан шаардлага, 2 албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах санал, 1 төлбөрийн акт тогтоосон байна.

ГАЗРЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР НӨЛӨӨ (Сүхбаатар аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитыг төлөвлөгөөт хугацаанд нь чанартай гүйцэтгэж, газрын тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, төлөвлөлт, хяналтын тогтолцоо сул байгаагаас газар эзэмших, ашиглах эрх зөрчигдөх, зориулалтын дагуу ашиглахгүй байх, иргэдийн боломж хязгаарлагдах, аймгийн төсөвт сөрөг нөлөө үзүүлэх зэрэг ноцтой үр дагавар бий болсон тул хяналтын тогтолцоог бэхжүүлж, ил тод, нээлттэй байдлыг хангах шаардлагатайг дүгнэсэн байна.

Газрын харилцааны хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, төлөвлөлт, хяналтыг сайжруулж, иргэдийн эрх ашгийг хамгаалах, эдийн засгийн эргэлтэд газрын нөөцийг үр ашигтай ашиглах, ил тод байдал, хариуцлагын тогтолцоог бэхжүүлэх 24 зөвлөмж, ажил сайжруулж, зөрчлийг арилгах 9 албан шаардлага боловсруулж, шалгадагч болон холбогдох байгууллагад хүргүүлжээ.

ХОТ ТОХИЖИЛТЫН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитаар “Ихэнх сумд нь орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээр хэрэгжихээр зохицуулагдсан тохижилт, үйлчилгээний чиг үүргийг аж ахуйн чиг үүрэгтэй хамтатган гүйцэтгүүлж байна.” гэсэн ерөнхий дүгнэлт өгөгдсөн бөгөөд 884.2 сая төгрөгийн санхүүгийн үр өгөөж бүртгэж, шалгадагч байгууллагаар хүлээн зөвшөөрүүлсэн болно

Сумын төсөвт төвлөрөх хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжийн тогтоосон үнэ тарифыг мөрдөөгүйгээс орлогыг дутуу төвлөрүүлсэн, хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжийн орлогыг төсвийн дансанд бус өөр дансанд төвлөрүүлсэн зэрэг нийт 2 төрлийн 2,252.2 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлэн, 17 албан шаардлага хүргүүлж, холбогдох албан тушаалтнуудад 6 зөвлөмж өгсөн байна.

ГАЗАР ОЛГОЛТ, ЭРХ ШИЛЖҮҮЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ (Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитыг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2023 оны А/100 дугаар тушаалаар баталсан “Аудитын сэдэв батлах тухай”, А/162 дугаар тушаалаар баталсан “Аудитын жилийн төлөвлөгөө”-г үндэслэн гүйцэтгэсэн байна.

Гүйцэтгэлийн аудитаар гэр бүлийн хамтын хэрэгцээний зориулалттай хэмжээнээс хэтрүүлэн олгосон, 18 нас хүрээгүй иргэд газар эзэмшүүлсэн, давуу эрхээр үр тариа, төмс хүнсний ногооны зориулалтаар газар эзэмшүүлэхдээ заагдсан шаардлагыг хангаагүй иргэнд олгосон, гэр бүлийн хэрэгцээнээс бусад зориулалтаар дуудлага худалдаа зохион байгуулалгүй газар эзэмшүүлсэн гэх зэрэг зөрчлүүд илэрсэн байна.

Аудитаар 910.9 сая төгрөгийн төлбөрийн акт, 10.4 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага, 4 зөвлөмж, хариуцлага тооцох 1 албан шаардлага өгч, аудитын тайланг баталгаажуулан холбогдох албан тушаалтанд хүргүүлж ажиллалаа.

АВТО ЗАМЫН САНГИЙН БҮРДҮҮЛЭЛТ, ЗАРЦУУЛАЛТ, ҮР НӨЛӨӨ (Өвөрхангай аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитыг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2023 оны А/100 дугаар тушаалаар баталсан "Аудитын сэдэв батлах тухай", А/162 дугаар тушаалаар баталсан "Аудитын жилийн төлөвлөгөө"-г үндэслэн авто замын сангийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр нөлөөнд аудитыг гүйцэтгэхээр сонгож, аудитыг гүйцэтгэсэн.

Аудитаар авто замын сангийн хөрөнгөөр хийгдсэн зарим төсөл арга хэмжээ аймгийн жилийн хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй, батлагдсан зураг төсөв, ажлын тоо хэмжээгүй төсөл арга хэмжээ төлөвлөсөн, гүйцэтгэгч байгууллагын ихэнх нь гэрээний хугацааг мөрдөөгүй, захиалагч байгууллага нь хугацаа хэтэрсэн хоног тутамд алданги тооцоогүй, зарим хийгдээгүй төсөл арга хэмжээнд санхүүжилтийг олгосон, захиалагч болон аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газраас хяналт тавьж ажиллаагүйгээс зарим ажил чанаргүй хийгдсэн зөрчлүүд гарсан байна.

Аудитаар нийт 93.5 сая төгрөгийн зөрчил илэрч 45.7 сая төгрөгийн 1 акт; 43.5 сая төгрөгийн 2 албан шаардлага, 4.3 сая төгрөгийн 8 зөвлөмж өгсөн бөгөөд түүнээс 45.7 сая төгрөгийн акт биелсэн байна.

АЙМГИЙН БОЛОВСРОЛ, ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ҮР ДҮНД **СУУРИЛСАН САНХҮҮЖИЛТИЙН ТОГТОЛЦООНЫ** **ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН**

(Өмнөговь аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2023 оны А/162 дугаар тушаалаар баталсан "Төрийн аудитын байгууллагын жилийн төлөвлөгөө"-ний дагуу "Аймгийн боловсрол, эрүүл мэндийн салбарын үр дүнд суурилсан санхүүжилтийн тогтолцооны хэрэгжилт, үр дүн"-д гүйцэтгэлийн аудит хийлээ. Аудитын дэд төлөвлөгөө хөтөлбөрийг боловсруулан батлуулж, аудитын нээлтийг холбогдох албан тушаалтнуудтай хийсэн.

Аймгийн хэмжээнд 2023 оны байдлаар иргэдэд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжилт авдаг 1 лавлагаа шатлалын эмнэлэг, 4 хувийн эмнэлэг, 1 сувилал, 3 өрхийн эрүүл мэндийн төв, 14 сумын эрүүл мэндийн төв, 44 эмийн сан, бүрэн дунд боловсрол эзэмшүүлэх 22 сургууль, сургуулийн өмнөх боловсрол эзэмшүүлэх 31 цэцэрлэг үйл ажиллагаа явуулж байна. Аудитыг хөтөлбөрийн дагуу гүйцэтгэж, төлөвлөгөөнд заасан хугацаанд холбогдох байгууллагуудад хүргүүлсэн бөгөөд 427.1 сая төгрөгийн 5 албан шаардлага хүргүүлж, 1 зөвлөмж өгсөн.

ХОРШОО ХӨГЖҮҮЛЭХ САНГИЙН 2021-2023 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН

(Увс аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитад 2021-2023 оны онд олгосон зээл болон эргэн төлөлтийн баримт, аймаг, сумдын Засаг дарга, Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар, хороо болон хяналтын зөвлөл, хоршоо хөгжүүлэх сангаас хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тайлан, холбогдох бусад баримт материалыг хамруулжээ.

Аудитаар Увс аймгийн хоршоо хөгжүүлэх сан 2023 оны байдлаар 635 зээлдэгч 4144.1 сая төгрөгийн зээлийн үлдэгдэлтэй байгаагаас хугацаа хэтэрсэн 534.0 сая, чанаргүй зээл 1.313.7 сая төгрөг байгаа нь зээлийн эргэн төлөлт хангалтгүй, зээлийн мэдээллийн сангийн авлагын дүн зөрүүтэй, зарим зээлдэгч авсан зээлээ зориулалтын дагуу зарцуулаагүй зөрчил илэрчээ.

Аудитын тайлан дүгнэлтийг баталгаажуулж, илэрсэн зөрчлийг арилгуулах 5 зөвлөмжийг холбогдох байгууллагуудад хүргүүлсэн байна.

ГАЗАР ОЛГОЛТ, ГАЗРЫН ТӨЛБӨРИЙН НОГДУУЛАЛТ, БҮРДҮҮЛЭЛТИЙН ҮР ДҮН

(Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитад газрын тухай хууль, газрын төлбөрийн тухай хуулийн хүрээнд газар эзэмшүүлэх шийдвэр, газрын төлбөрийн орлогыг бүрдүүлэх чиг үүрэг хүлээсэн төрийн байгууллага болон аймаг, сумдын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, Засаг даргын шийдвэр, газар олголт, газрын төлбөрийн ногдуулалт, бүрдүүлэлтийн тайлан мэдээг хамруулан гүйцэтгэжээ.

Аудитаар өмнөх аудитын шийдвэрийн хэрэгжилт хангалтгүй, газрын талаарх бодлого, арга зүйгээр хангах чиг үүргийн байгууллагын ажлын хариуцлага сул, зарим сумд сумын нутаг дэвсгэрийн хөгжлийн төлөвлөгөө батлаагүй, уул уурхайн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг хуулийн этгээдийн газрын төлбөрийн орлогыг дутуу төвлөрүүлсэн, аймаг, сумдын ИТХ, Засаг даргын хяналт үр нөлөөгүй зэрэг зөрчлүүд илэрчээ.

Аудитын тайлан дүгнэлтийг баталгаажуулж, илэрсэн зөрчлийг арилгуулах 17 зөвлөмжийг холбогдох албан тушаалтнуудад хүргүүлсэн байна.

ХАТГАЛ ТОСГОНЫ ГАЗАР ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ, ГАЗАР ОЛГОЛТЫН БАЙДАЛ, ҮР НӨЛӨӨ (Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитыг тэргүүлэх аудиторын баталсан төлөвлөгөөний дагуу гүйцэтгэж, Алаг-Эрдэнэ сумын Хатгал тосгоны 2023-2024 оны газар зохион байгуулалтын үйл ажиллагаа, газар эзэмшүүлэх, ашиглуулахтай холбоотой, шийдвэрүүд хувийн хэрэг, баримт материал, өмнөх аудитын шийдвэрийн хэрэгжилтүүдийг хамруулан гүйцэтгэсэн. Аудитын тайланг Тэргүүлэх аудиторын 2024 оны А/39 дүгээр тушаалаар баталгаажуулан Үндэсний аудитын газар, аймгийн Засаг дарга, аймгийн Газрын харилцаа барилга хот байгуулалтын газар, Алаг-Эрдэнэ сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, Алаг-Эрдэнэ сумын Засаг дарга, Хатгал тосгоны захирагч нарт тус тус хүргүүлсэн болно.

Аудитаар "Иргэн, хуулийн этгээдэд 2022, 2023 онд гэр бүлийн хэрэгцээний зориулалтаар олгосон газрын 50 хувийг ашиглаагүй байна" гэсэн дүгнэлтийг өгсөн бөгөөд газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, олголт, зохион байгуулалт, төлбөртэй холбоотой 5 зүйл бүхий дүгнэлтийг гаргаж, аудитын дүн дүгнэлтэд үндэслэн холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх талаар холбогдох албан тушаалтнуудад 10 зөвлөмжийг хүргүүлсэн.

МАЛЫН ХАЛДВАРТ ӨВЧНӨӨС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ТАРИЛГАД ЗАРЦУУЛСАН ХӨРӨНГИЙН ЗАРЦУУЛАЛТ, ҮР ДҮН (Хэнтий аймаг дахь Төрийн аудитын газар)

Аудитад аймгийн Мал эмнэлгийн газар, сумын ЗДТГ-ын Мал эмнэлгийн тасаг болон мал эмнэлгийн үйлчилгээний нэгжүүд, 2021-2023 оны малын гоц халдварт болон халдварт өвчний гаралт, дархлаажуулалт, түүнд улс, орон нутгийн төсвөөс зарцуулсан санхүүжилтийг хамруулсан.

Аудитаар малын халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх зорилтыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийг боловсруулаагүй, халдварт болон гоц халдварт өвчний дархлаажуулалтад нийт малын 8.4-20.9 хувийг хамруулсан, малын халдварт өвчний эсрэг бодлогын хэрэгжилт, технологийн хяналтыг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн, вакциныг зориулалтын бус тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэн, стандарт хангаагүй өрөө тасалгаанд хадгалсан, дархлаажуулалтууд давхацсанаас товлосон хугацаандаа хийгдээгүй зэрэг зөрчлүүд илэрсэн.

Малын халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх тарилгад зарцуулсан хөрөнгийн зарцуулалт, үр дүнд аудит хийж аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн "Малын халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх бодлогыг хэрэгжүүлэх санхүүгийн нөөц хангагдаагүй байна" гэсэн дүгнэлт өгсөн. Аудитаар 5 зөрчил илрүүлж, ажил сайжруулах 3 зөвлөмжийг аймгийн Засаг дарга, 2 зөвлөмжийг аймгийн Мал эмнэлгийн газарт хүргүүлэв.

НИЙСЛЭЛД ХЭРЭГЖСЭН АВТОЗАМЫН ГҮҮР, ГҮҮРЭН БАЙГУУЛАМЖ, НҮХЭН ГАРЦТАЙ ХОЛБООТОЙ ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

(Нийслэл дэх Төрийн аудитын газар)

Аудитын төлөвлөгөө, хөтөлбөрийг Нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор батлан хэрэгжүүлсэн бөгөөд аудитаар нийслэл, дүүргийн 2016-2023 оны тогтоолуудаас нийслэлд хэрэгжүүлэхээр баталсан автозамын гүүр гүүрэн байгууламж, нүхэн гарцын төсөл арга хэмжээний төлөвлөлт, худалдан авалт, гүйцэтгэл, санхүүжилттэй холбоотой баримт материал, судалгаа мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх, судлах, ярилцлага хийх, тулган баталгаажуулах, газар дээр нь шалгах зэргээр аудитын арга зүй, горимыг хэрэгжүүлж, илэрсэн алдаа зөрчлийг илрүүлэлтийн матриц болон фото зургаар баталгаажуулсан.

Аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтүүдийг өгсөн. Тухайлбал;

- Төсөл, арга хэмжээнүүд нь Монгол Улсын үрт болон дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй уялдсан ч 41% нь эдийн засгийн үр ашиг, нийгмийн ач холбогдол, үр дүнг тооцоогүй, төсөвлөлтийн шаардлага хангаагүй байна.
- Шинээр ашиглалтад орсон автозамын гүүр, гүүрэн байгууламжид зөвхөн зөрчил илрүүлдэг хяналтын камеруудыг суурилуулсан, хөдөлгөөний эрчмийг тодорхой бүсэд гараар тоолдог зэрэг нь төсөл, арга хэмжээний хүрсэн үр дүнг бүрэн тооцох нөхцөлийг хязгаарлаж байна.
- Хуульд заасан шаардлагад нийцээгүй гүйцэтгэгч сонгон шалгаруулдаг, архивын нэгжийн хадгалалт хамгаалалт хангалтгүй зэрэг зөрчил илэрсээр байгаад анхаарч холбогдох эрх зүйн актыг мөрдөж ажиллах шаардлагатай байна.
- Зураг төсөвгүй, газар чөлөөлөлт хийгдээгүй ТАХ-г хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж баталсан нь төсөл, арга хэмжээ хугацаандаа хэрэгжихгүй байх, нэмэлт санхүүжилтийн гэрээ байгуулах үндэслэл болж байна.
- Төсвийн хөрөнгө оруулалтын үр дүнд бий болсон хөрөнгийн нэгдсэн мэдээллийн сан байхгүй, өмчид бүртгэх, хөрөнгийн ашиглалт, хадгалалт, хамгаалалтын ажил бүрэн хэрэгжихгүй байна.

Аудитын тайланг Нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторын 2024.04.18-ны өдрийн А/11 дүгээр тушаалаар баталгаажуулан холбогдох байгууллагуудад 4 зөвлөмж өгсөн.

ГАЗАР ЭЗЭМШИГЧДЭД 2021-2022 ОНД ОЛГОСОН ГАЗРЫН НӨХӨН ОЛГОВОР, ГАЗАР ЧӨЛӨӨЛӨЛТИЙН ХЭРЭГЖИЛТ (Нийслэл дэх Төрийн аудитын газар)

Аудитын төлөвлөгөө хөтөлбөрийг Нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын дарга, Тэргүүлэх аудитор баталсан. Аудитад нийслэл, дүүргийн засаг даргын 2021-2024 онд 3146 нэгж талбарыг чөлөөлж нөхөх олговорт 456,748.0 сая төгрөгийн санхүүжилт олгох захирамж, гүйцэтгэлээр 3137 нэгж талбарыг чөлөөлж, нөхөх олговорт 446,809.9 сая төгрөгийн санхүүжилт олгосон баримт материалыг хамруулсан. Аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтүүдийг өгсөн. Тухайлбал;

- Нийслэл, дүүргийн 2021-2024 оны газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд 6,207.2 га газрын 49699 нэгж талбарыг чөлөөлөхөөр төлөвлөсөн ч нөхөх олговорт шаардагдах хөрөнгө нь тусгагдаагүй, чөлөөлөхөөр төлөвлөсөн газраас 120.2 га газрын 3146 нэгж талбарт шаардагдах 456,748.0 сая төгрөгийн хөрөнгийг төсөвт баталсан байна.
- Тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд чөлөөлөлт хийх нэгж талбарын тоо, газрын байршил, хэмжээг тодорхойгүй байдлаар тусгасан байна.
- Газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд чөлөөлөх нэгж талбарыг тусгахдаа “газар эзэмшигч, өмчлөгчтэй урьдчилан тохиролцох”, “хөрөнгийн үнэлгээ хийлгэх” арга хэмжээг газрын нөхөх олговрын хөрөнгө баталсны дараа хийж газар чөлөөлөх үйл ажиллагааны дарааллыг баримтлаагүй байна.
- Барилга хот байгуулалтын сайдын 2016 оны 203 дугаар тушаалаар баталсан хөрөнгийн үнэлгээнд баримтлах жишиг үнэлгээ хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байхад Монголын мэргэшсэн үнэлгээний институтээс газар чөлөөлөлт, нөхөх олговрын үнэлгээнд баримтлах зах зээлийн дундаж жишиг үнийг тогтоосон байна.
- Газар чөлөөлөх арга хэмжээг хэрэгжүүлснээр сургууль цэцэрлэгийн хүртээмж сайжрах, авто зам, замын байгууламж нэмэгдэж түгжрэл буурах, дэд төвүүдийг байгуулснаар хөрсний болон агаар орчны бохирдол буурах зэргээр иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөл боломж бүрдэхэд эерэг нөлөө үзүүлж байна.

Аудитаар нийт 512.1 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж, аудитын тайланг Нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторын 2024.11.25-ны А/38 дугаар тушаалаар баталгаажуулан нийслэл, дүүргийн засаг дарга нар болон газар зохион байгуулалтын алба, холбогдох байгууллагуудад 6 зөвлөмж хүргүүлсэн байна.

ТӨРИЙН АУДИТЫН ЧАНАРЫН БАТАЛГААЖУУЛАЛТ

Төрийн аудитын байгууллага чанарын удирдлагын тогтолцоог холбогдох стандарт, бусад шаардлагад нийцүүлэн хөгжүүлэх, төлөвшүүлэх, түүний үр нөлөөг хараат бусаар үнэлж, дүгнэлт гаргаж, чанарын бодлого, үйл ажиллагааны хэрэгжилтийг хангах, гүйцэтгэлийг хянаж удирдах үйл ажиллагааг системийн хэмжээнд хариуцан зохион байгуулж чанарын удирдлагын үр дүнтэй тогтолцоог бий болгож төлөвшүүлэх чиглэлээр дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлээ.

Тайлант 2024 онд Үндэсний аудитын газрын санхүү, нийцлийн 10, гүйцэтгэл, нийцлийн 3, гэрээгээр санхүүгийн тайлангийн аудитыг гүйцэтгэсэн аудитын хуулийн этгээдийн 16, аймаг дахь Төрийн аудитын газрын гүйцэтгэсэн 41 аудитын чанарын баталгаажуулалтыг хэрэгжүүлж илэрсэн асуудлын шалтгаан, үр дагаврыг тодорхойлж нийт 222 зөвлөмж хүргүүлэн ажиллаа. Үүнд:

Төрийн аудитын чанарын баталгаажуулалт

Засгийн газрын 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл, 4 төсвийн ерөнхийлөн захирагч, 1 төсвийн төвлөрүүлэн захирагч, 1 Засгийн газрын тусгай сан, 1 төрийн өмчит аж ахуйн нэгж, 1 төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайланд хийсэн нийт 10 аудитын тайланг чанарын баталгаажуулалтад хамруулж, илэрсэн асуудалд 29 зөвлөмж хүргүүлсэн.

Гүйцэтгэл, нийцлийн аудитын 3 аудитын тайланг чанарын баталгаажуулалтад хамруулж, илэрсэн асуудалд нийт 11 зөвлөмж хүргүүлэн ажиллав. Гэрээгээр санхүүгийн тайлангийн аудитыг гүйцэтгэсэн 8 аудитын хуулийн этгээдийн 16 санхүүгийн тайланд чанарын баталгаажуулалтыг хийж аудит тус бүрийн илэрсэн асуудалд нийт 52, аудитын хуулийн этгээд хүргүүлэх нэгтгэсэн тайлангаар 31 зөвлөмжийг тус тус хүргүүлсэн байна.

Чанарын баталгаажуулалтаар санхүүгийн тайлагнал дахь материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг бүрэн тодорхойлоогүй, хүлээн зөвшөөрөх алдааны материаллаг түвшнийг алдаатай тооцсон, түүврийн сорилыг бүрэн баримтжуулаагүй, аудитаас бий болох үр өгөөжийг төлөвлөж, бүртгээгүй, илрүүлсэн зөрчлийн мөнгөн дүнг орхигдуулсан, дараагийн аудитаар анхаарах асуудлыг тодорхойлоогүй зэрэг нийтлэг зөрчлүүд илэрч байна.

Дорноговь, Өмнөговь, Говь-Алтай, Баянхонгор АТАГ-ын гүйцэтгэсэн 41 аудитын тайланг хамруулж нийт 130 зөвлөмж, АТАГ тус бүрд нэгтгэсэн тайлангаар нийт 48 зөвлөмж хүргүүлсэн.

Тогтолцооны түвшин дэх чанарын баталгаажуулалт

Төрийн аудитын байгууллагын тогтолцооны түвшинд зарим чанарын баталгаажуулалтыг гүйцэтгэж, тайлан, дүгнэлтийг боловсруулан МҮЕА-ын 2024 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/115 дугаар тушаалаар батлуулан холбогдох нэгжүүдэд хүргүүлэн ажиллав.

Үүнд:

- "Аудитын шийдвэрийн хэрэгжилтийг тооцох эрх зүйн зохицуулалт, түүний үр нөлөө" сэдэвт тогтолцооны түвшинд гүйцэтгэсэн чанарын баталгаажуулалтын тайлангаар зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжүүдэд 6 зөвлөмж;
- "Аудитыг баримтжуулах бодлого, зарчим, арга зүй, түүний хэрэгжилт үр дүн" сэдэвт тогтолцооны түвшинд гүйцэтгэсэн чанарын баталгаажуулалтын тайлангаар холбогдох зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжүүдэд 2 зөвлөмж;
- "Төрийн аудитын үйл ажиллагаанд баримталж буй бодлого, зарчим болон зохицуулалтын орчны уялдаа" сэдэвт тогтолцооны түвшинд гүйцэтгэсэн чанарын баталгаажуулалтын тайлангаар 2 зөвлөмж;
- "Төрийн аудитыг цахим хэлбэрт шилжүүлэх бодлого, үйл ажиллагааны гүйцэтгэл, үр дүн" сэдэвт тогтолцооны түвшинд гүйцэтгэсэн чанарын баталгаажуулалтын тайлангаар 4 зөвлөмжийг тус тус хүргүүлээ.

Өмнөх онд чанарын баталгаажуулалтаар өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилт

"Төрийн аудитын байгууллагын 2023 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний хүрээнд чанарын удирдлагын тогтолцооны болон аудитын түвшний чанарын баталгаажуулалтаар Үндэсний аудитын газрын зохион байгуулалтын бүтцийн холбогдох 6 нэгж, аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын 5 газар, санхүүгийн тайлангийн аудитыг гэрээгээр гүйцэтгэсэн 8 хараат бус аудитын хуулийн этгээдэд өгсөн нийт 105 зөвлөмжийн хэрэгжилтийг нэгтгэн, биелэлтийг нотлох баримтыг нягтлан шалгаж үнэлэхэд 69.9 хувийн биелэлттэй байна. Үүнд:

- Төрийн аудитын байгууллагын зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжүүдийн үндсэн чиг үүрэг, үйл ажиллагааны чиглэл, орон тоо, албан тушаалыг шинэчлэн батлах тухай МҮЕА-ын 2024 оны 6 дугаар сарын 27-ны А/51 дүгээр тушаалаар чиг үүрэг өөрчлөгдөж, татан буугдсанаар нийт 6 зөвлөмж;
- МҮЕА-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 15-ны А/155 дугаар тушаалын 2-т (FAS) системийг цаашид хөгжүүлэх урт болон дунд хугацааны бодлого, төлөвлөгөө боловсруулж, батлуулах 4 зөвлөмж тус тус хэрэгжээгүй байна.

Төрийн аудитын чанарын баталгаажуулалтын нэгтгэсэн үр дүн

Чанарын баталгаажуулалтын нэгтгэсэн тайлангуудыг бэлтгэж холбогдох нэгжүүдээс санал авч, эцэслэн МҮЕА-ын 2024 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/114 дугаар тушаалаар батлуулан нийт 23 зөвлөмжийг холбогдох нэгжүүдэд хүргүүлэв. Үүнд:

- Санхүү, нийцлийн аудитын түвшинд хийсэн чанарын баталгаажуулалтын нэгтгэсэн тайлангаар Санхүү, нийцлийн аудитын газарт 7, Мэдээлэл, технологийн нэгдсэн төвд 2 зөвлөмж тус тус;
- Гүйцэтгэл, нийцлийн аудитын түвшинд хийсэн чанарын баталгаажуулалтын нэгтгэсэн тайлангаар Гүйцэтгэл, нийцлийн аудитын газарт 3, Стратеги, төлөвлөлтийн газарт 1 зөвлөмж тус тус;
- Зарим аймаг дахь ТАГ-ын чанарын удирдлагын болон аудитын түвшинд хийсэн чанарын баталгаажуулалтын нэгтгэсэн тайлангаар МҮЕА-ын аудит хариуцсан орлогчид 4, Тамгын дарга, тэргүүлэх аудиторт 4 зөвлөмж тус тус;
- Санхүүгийн тайлангийн аудитыг гэрээгээр гүйцэтгэсэн зарим аудитын хуулийн этгээдийн чанарын удирдлагын тогтолцоо болон аудитын түвшинд хийсэн чанарын баталгаажуулалтын нэгтгэсэн тайлангаар Санхүү, нийцлийн аудитын газарт 2 зөвлөмж хүргүүлсэн.

БҮЛЭГ 3 ТӨРИЙН АУДИТЫГ ДЭМЖИХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Захиргааны үйл ажиллагаа, санхүү, төсвийн гүйцэтгэл

Ил тод байдал

Хууль эрх зүй

Сургалт хөгжил

Судалгаа шинжилгээ

Мэдээллийн технологи

Харилцаа, хамтын ажиллагаа

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, Эрсдэлийн удирдлага

Дотоод аудит

ТӨРИЙН АУДИТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬ

Монгол Улсын Ерөнхий аудитор төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагааны хараат бус байдал, зохион байгуулалттай холбоотой асуудлаар Улсын Их Хуралд санал хүргүүлж, шийдвэрлүүлнэ.

Төрийн аудитын байгууллага нэгдмэл, төвлөрсөн удирдлагатай байх бөгөөд төрийн аудитын дээд байгууллага буюу Үндэсний аудитын газар, түүний харьяа аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газраас бүрдэнэ.

ТӨРИЙН АУДИТЫН НЭЭЛТТЭЙ, ИЛ ТОД БАЙДАЛ

Төрийн аудитын байгууллагын жилийн үйл ажиллагааны тайланг өөрийн цахим хуудсанд олон нийтэд нээлттэй, ил тод байршуулна.

Төрийн аудитын байгууллага төрийн болон албаны, байгууллагын, хувь хүний нууцад хамаарах мэдээлэл агуулснаас бусад аудитын тайланг Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хуульд заасан журмын дагуу улирал бүр гаргаж, өөрийн цахим хуудсаар олон нийтэд мэдээлнэ.

ЗАХИРГААНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА, САНХҮҮ, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов 2024 оны төсвийн төслийг хуулийн хугацаанд боловсруулж, Сангийн яам болон Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хороонд 42.6 тэрбум төгрөгөөр төсөвлөн хүргүүлснийг 41.4 тэрбум төгрөгөөр баталсан. Тайлант оны дундуур Улсын Их Хурлын 2024 оны 05 дугаар сарын 02-ны өдрийн 39 дүгээр тогтоолоор Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчдын цалин нэмэгдсэн, Төсвийн байнгын хорооны 2024 оны 04 дүгээр тогтоолоор Төрийн аудитын байгууллагын орон тооны хязгаар нэмэгдсэн зэрэгтэй уялдуулан төсвийг 2.8 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 44.3 тэрбум төгрөг болгон тодотгон батлуулсан.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн батлагдсан төсвийн 18.9 тэрбум төгрөг буюу 42.7 хувийг Үндэсний аудитын газар, 4.6 тэрбум төгрөг буюу 10.4 хувийг Нийслэл дэх Төрийн аудитын газар, 20.8 тэрбум төгрөг буюу 46.9 хувийг 21 аймаг дахь Төрийн аудитын газарт хуваарилан нийт 42.7 тэрбум төгрөгийг батлагдсан төсвийн дагуу зарцуулж, гүйцэтгэлд хяналт тавин ажиллаж, 1.6 тэрбум төгрөгийн зардлыг хэмнэж ажилласан байна.

Батлагдсан төсвийн 28.2 тэрбум төгрөг буюу 63.6 хувийг үндсэн цалин, нэмэгдэл, урамшууллын зардал, 3.5 тэрбум төгрөг буюу 7.9 хувийг НДШ-ийн зардал, 3.4 тэрбум төгрөг буюу 7.7 хувийг бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр, 8.3 тэрбум төгрөг буюу 18.8 хувийг бусад зардал, 0.9 тэрбум төгрөг буюу 2 хувийг хөрөнгийн зардал тус тус эзэлж байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2024 оны нийт төсвийн зарцуулалт 42.7 тэрбум төгрөг буюу 96.3 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.

Зардлын бүлэг	Батлагдсан төсөв		Төсвийн гүйцэтгэл		Төсвийн хэтрэлт хэмнэлт
	Урсгал зардал (сая төгрөгөөр)	Эзлэх хувь	Урсгал зардал (сая төгрөгөөр)	Эзлэх хувь	Зөрүү (+,-)
Цалин хөлс, нэмэгдэл урамшуулал	28,224.9	63.7	28,188.7	63.6	36.2
Нийгмийн даатгалын шимтгэл	3,541.5	8.0	3,508.7	7.9	32.8
Байр ашиглалттай холбоотой зардал	558.8	1.3	551.2	1.2	7.6
Хангамж, бараа материалын зардал	881.7	2.0	850.6	1.9	31.1
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	2,395.9	5.4	2,332.0	5.3	63.9
Томилолт, зочны зардал	1,704.4	3.8	1,634.6	3.7	69.8
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, төлбөр,	3,744.5	8.5	2,674.5	6.1	1,070
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	524.4	1.2	492.3	1.1	32.1
Урсгал шилжүүлэг	1,837.3	4.1	1,693.1	3.8	144.2
Хөрөнгийн зардал	881.1	2.0	763.6	1.7	117.5
НИЙТ ЗАРДАЛ	44,294.5	100.0	42,689.3	96.3	1,605.2

Төрийн аудитын байгууллагын харьяа 23 төсвийн шууд захирагчийн төсвийн гүйцэтгэлийн 2023 оны 12 дугаар сар, 2024 оны I-XII сарын мэдээг хүлээн авч боловсруулан, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов сар бүрийн төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээг нэгтгэн боловсруулж Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.8.3-т заасны дагуу сар бүрийн 6-ны дотор Сангийн яаманд хүргүүлэн баталгаажуулж, шилэн дансанд байршуулж ажилласан байна.

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, харьяа 23 төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайланд Мишээл Од Аудит ХХК аудит хийж, "Өөрчлөлтгүй" санал дүгнэлт гаргасан бөгөөд тайлан дүгнэлтийг УИХ-ын Төсвийн байнгын хороонд хүргүүлсэн байна.

Төрийн аудитын байгууллагын хэмжээнд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт болон урсгал төсвөөс хэрэгжүүлбэл зохих худалдан авалтын хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлон, худалдан авах ажиллагааны босго үнээс давсан төсөл, арга хэмжээний төслийг боловсруулж нийт 1,920.3 сая төгрөгийн 11 худалдан авах үйл ажиллагааг төлөвлөн батлуулсан. Үүнээс 1,700.2 сая төгрөгийн 10 худалдан авах үйл ажиллагааг амжилттай зохион байгуулж, төлөвлөгөөний хэрэгжилт 90.1 хувьтай биелэсэн байна.

МҮЕА-ын 2024.10.16-ны өдрийн "Жагсаалт шинэчлэн батлах тухай" А/73 дугаар тушаалаар улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжих "Суурин болон зөөврийн компьютер, техник хэрэгсэл худалдан авах" тендер шалгаруулалтын багцын жагсаалтыг батлуулсан ба 881.1 сая төгрөгийг тусган батлуулснаас 763.6 сая төгрөгөөр худалдан авалтыг хийсэн байна. Тус худалдан авалтаар нийт зөөврийн компьютер 50 ширхэг, процессор 50 ширхэг, компьютерын дэлгэц 120 ширхэг, зөөврийн компьютер 34 ширхэг, өндөр хурдны хувилах машин 5 ширхэг, аудиторруудад зориулсан зөөврийн скайнер 14 ширхгийг худалдан авсан.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хэмжээнд 2024 онд 144 мэдээллийг шилэн дансанд байршуулахаас 140 мэдээллийг шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулж, шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг ханган ажиллав. 4 мэдээлэл оруулах хуулийн хугацаа болоогүй байна.

Монгол Улсын Ерөнхий аудитор болон Үндэсний аудитын газрын Тамгын даргын хүний нөөц болон бусад санхүүтэй холбоотой шийдвэрүүд, тушаалууд, гэрээ, гэрээ дүгнэсэн актууд, албан томилолтын зардал, аудитын хуулийн этгээд болон шинжээчийн зардалтай холбоотой болон холбогдох бусад шийдвэрүүд, албан тоотуудад санхүүгийн хяналтыг тухай бүр хэрэгжүүлэн ажилласан.

Үндэсний аудитын газар болон АНТАГ-аас төсвийн хуваарьт өөрчлөлт оруулахаар ирүүлсэн саналыг судлан үзэж Монгол Улсын Ерөнхий аудитор, Тамгын даргад танилцуулан тухай бүр шийдвэрлүүлэн батлагдсан төсвийг шинэчлэн боловсруулж Сангийн яамны Төсвийн бодлого, төлөвлөлтийн газарт хүргүүлэн холбогдох арга хэмжээг шуурхай авч зарцуулах эрхийг нээлгэн санхүүжилтийг олгох боломжийг бүрдүүлэн ажилласан байна.

Үндэсний аудитын газар чанарын менежментийн тогтолцоо ISO9001:2015 стандартыг 2023 онд үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлсэнтэй холбогдуулан тус стандартыг байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагаанд хэвшил болгон бэхжүүлэх ажлыг тогтмол хэрэгжүүлэн, баталгаажуулах ажлыг хариуцан зохион байгуулж, Франц улсын баталгаажуулалтын байгууллага болох “Афнор” группын олон улсын байгууллагаар үнэлүүлэн “МАГАДЛАХ-1” гэрчилгээг авч, сайн туршлагаа бататгалаа.

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын дэргэдэх “Удирдлагын зөвлөл”-ийн хурал, Үндэсний аудитын газрын “Удирдлагын шуурхай” хурал, АНТАГ-ын “Цахим шуурхай” хурлын бэлтгэл болон зохион байгуулалтын ажлыг хэрэгжүүлсэн.

Төрийн аудитын байгууллагын 2024 оны “Удирдах ажилтны зөвлөгөөн”, 2 удаа, “Удирдлагын шуурхай хуралдаан”-ыг 16 удаа дэгийн дагуу зохион байгуулж, хурал зөвлөгөөнөөс гарсан нийт 88 үүрэг даалгаврыг хэрэгжүүлэх нэгжүүдэд хүргүүлж хяналт тавьж ажиллав. Удирдах ажилтны зөвлөгөөний хурлаас өгсөн үүрэг даалгаврын хэрэгжилт 94.0 хувьтай байна. Үндэсний аудитын газрын “Удирдлагын шуурхай хуралдаан”, АНТАГ-ын “Шуурхай хуралдаан”-аас өгсөн үүрэг даалгаврын биелэлт 4 дүгээр улирлын байдлаар 90.3 хувьтай байна.

АНТАГ-ын цахим шуурхай хурлыг 3 удаа зохион байгуулж, хэлэлцсэн асуудлаар цаг үеийн мэдээлэл, заавар зөвлөмж өгч ажилласан. Мөн шуурхай хурлаар дамжуулан хүргэх мэдээ мэдээллийн урсгалыг нэмэгдүүлэхэд анхаарч, АНТАГ-ын хурлыг 14 хоног бүр тогтмол хугацаанд зохион байгуулахаар “Удирдлагын зөвлөлийн болон Шуурхай хуралдаанд баримтлах журам”, гишүүдийн бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн батлах тухай журмын өөрчлөлтийг хийж ажиллаж байна.

МҮЕА-ын “А” тушаалын ил тод байдал, биелэлтийг сайжруулах ажлыг хэрэгжүүллээ. Үүнд:

- МҮЕА-ын тушаалын хяналтад авсан бүртгэл судалгааг нийтэд ил тод мэдээлэх зорилгоор 2024 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар МҮЕА-ын “А” индекстэй тушаалын нэгдсэн судалгааг “Able” программын олон нийтийн цэсээр дамжуулан Үндэсний аудитын газрын ЗББН-үүд болон АНТАГ-уудад 4 удаа хүргүүлсэн.

- Able системийн олон нийтийн цэсийн файлын санд МҮЕА-ын тушаалаар батлагдсан дүрэм, журам, заавар аргачлал болон төлөвлөгөө зэрэг нийт 24 тушаалыг холбогдох цэсүүдэд байршуулан ажилласан.
- Able системийн тушаал шийдвэр цэсэд 2024 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар МҮЕА-ын батлан гаргасан "А" индекстэй 94 тушаалыг оруулж, уг шийдвэрийг хэрэгжүүлэх, хяналт тавих нэгж албан тушаалтанд хүргүүлсэн.
- 2024 оны 12 дугаар сарын 09-ний өдрийн байдлаар батлагдсан нийт 94 тушаалын 475 үүрэг болгосон заалтаас 40 тушаалын 72 заалтыг хяналтад авч хэрэгжилтийг тайлагнахаар тооцох нэгж тус бүрээр нь бүртгэн нэгдсэн EXCEL файл үүсгэн, албан мэйл хаягаар хүргүүлж, хэрэгжилтийг нэгтгэлээ.

Төрийн аудитын байгууллагын албан хэрэг хөтлөлтийн үйл ажиллагааг Able программтай нийцүүлэн явуулах, албан бичиг, өргөдөл, гомдол, санал хүсэлтийг хүлээн авч шийдвэрлэлтэд хяналт тавьж ажиллалаа.

2024 оны жилийн эцсийн байдлаар нийт 4113 албан бичиг үүнээс хариугүй 3454 албан бичиг, хариутай 659 албан бичиг ирснийг тухай бүрд "Able" программ болон бүртгэлийн дэвтэрт бүртгэж, удирдах албан тушаалтанд танилцуулан, холбогдох албан тушаалтанд хүлээлгэн өгч ажилласан. Хариутай 659 албан бичгээс 643 албан бичгийг хугацаанд нь шийдвэрлэсэн, 16 албан бичиг хяналтын шатанд байна. Төрийн аудитын байгууллагаас бусад байгууллагуудад хаяглан гаргасан бичгийг шуудан болон цахимаар холбогдох газруудад шуурхай хүргүүлж ажилласан.

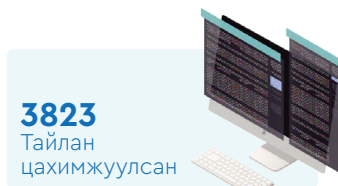
Тайлант хугацаанд нийт 1971 өргөдөл гомдол ирснийг тухай бүрд "Able" программ болон бүртгэлийн дэвтэрт бүртгэж, удирдах албан тушаалтанд танилцуулж, холбогдох албан тушаалтанд шийдвэрлүүлэхээр хүргүүлж, хэрэгжилтийн явцад хяналт тавьж ажиллалаа. Тайлант хугацаанд нийт 308 өргөдөл, гомдлыг хуулийн хугацаанд шийдвэрлэж, 8 өргөдөл, гомдол хяналтын шатанд байна. Хугацаа хэтэрсэн шийдвэрлэгдээгүй өргөдөл, гомдол байхгүй.

ИЛ ТОД БАЙДАЛ

Төрийн аудитын байгууллагын бодлого, үйл ажиллагаа болон гүйцэтгэсэн аудитын тайлангийн үр дүнг хэвлэл мэдээлэл, олон нийтэд таниулан сурталчлах зорилготой Аудитын тайланг сурталчлах төлөвлөгөө батлуулж, хэрэгжүүлэн ажиллалаа.

Төрийн аудитыг ил тод нээлттэй сурталчлан таниулах хүрээнд телевизийн ярилцлага-15, видео мэдээ-20, сонин, сайтын мэдээ-228, телевизийн мэдээ-34, сонин, сайтын ярилцлага-16, инфографик тайлан-4 тус тус бэлтгэж, хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, олон нийтийн сүлжээгээр дамжуулан түгээн сурталчилсан. Төрийн аудитын байгууллагын бодлого, үйл ажиллагаатай холбоотой 36 мэдээ, аудитын тайлантай холбоотой 90 мэдээ, мэдээллийг audit.mn цахим хуудас, “Үндэсний аудитын газар” пэйж хуудаст тус тус мэдээлсэн.

Төрийн аудитын байгууллагаас гүйцэтгэсэн гүйцэтгэл, нийцэл, санхүүгийн тайлангийн аудитын 4,245 тайланг албан ёсны веб сайт (audit.mn, open.audit.mn)-д байршуулж иргэд, олон нийтэд хүргэсэн. Мөн аудитын тайлангийн талаар 18 сонин, 15 сэтгүүлд тавигдаж, тайлангийн мэдээлэл 68 радио, телевизийн мэдээ, нэвтрүүлэгт орж, 216 мэдээллийг олон нийтийн сүлжээ 16 (Facebook, Twitter)-т байршуулсан байна. Төрийн аудитын байгууллагын албан ёсны веб сайтуудад (audit.mn, open.audit.mn) тайлант онд 374,383 хандалт хийсэн байна.

Үндэсний аудитын газар “Эдийн засгийн сэтгүүлчдийн клуб” хамтран төсөв санхүү, эдийн засгийн мэдлэгтэй сэтгүүлчдэд төрийн аудит, аудитын үйл ажиллагааны онцлог, олон нийтийн анхаарал татсан сэдвээр гүйцэтгэсэн аудитын үр дүн, аудитын тайланг мэдээ, нийтлэл, нэвтрүүлэгтээ хэрхэн ашиглах арга зүйн талаар мэдээлэл хүргэж, эргэх холбоог сайжруулах зорилготой зохион байгуулдаг “Мэдлэг хуваалцах цаг-2024” сургалт, уулзалтыг зохион байгууллаа.

15 Сонин гэдэгт Үндэстэн болон Олон Улсын үйл явдал, нийгэм, улс төрийн гэх мэтчилэн одоо болж буй үйл явдалтай холбоотой мэдээллийг анхан шатны эх сурвалжид нь тулгуурлан, ихэнхдээ олон нийтэд зориулан бичсэн тогтмол хэвлэл

16 ТАБ-ын олон нийтийн сүлжээ (facebook, twitter)-нд тавигдсан мэдээллийн тоо бөгөөд бусад нэгжийн сүлжээнд тавигдсан мэдээллийг хуваалцах (share) үүнд хамаараагүй болно.

Төрийн аудитын тайлан сэтгүүлчдийн баталгаатай эх сурвалж болж, сэтгүүлчид сонирхож буй сэдвийн хүрээнд аудитын тайланд дурдагдсан дүгнэлт, зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэхийг шаардаж, хариуцлага нэхэх зэрэг нийгэмд гүйцэтгэх үүргээ биелүүлэн ажиллаж байна. Түүнчлэн аудитын тайланг ашиглаж, мэдээ, нийтлэл, нэвтрүүлэг бэлтгэдэг сэтгүүлчдийн тоо нэмэгдсэн.

Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчдад цахим хэлбэрээр түгээгддэг "Төрийн Аудит" сэтгүүлийг 2 дугаарыг бэлтгэн дотоод удирдлагын программд байршуулан уншигчдын хүртээл болголоо.

ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙ

Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчид чиг үүргээ хэрэгжүүлэн ажиллахад хялбар, түргэн шуурхай шийдлийг бий болгох зорилгоор Төрийн аудитын байгууллагад хүчин төгөлдөр үйлчилж буй дүрэм, журам, стратеги, заавар, аргачлал зэрэг нийт 82 эрх зүйн баримт бичгийн жагсаалтыг гаргаж, word хувилбарыг эцэслэн Төрийн аудитын байгууллагын нэвтрэлтийн нэгдсэн системийн “баримт бичгийн нэгдсэн жагсаалт” цэсэд word/pdf-ээр татаж авч ашиглах байдлаар байршуулах ажлыг гүйцэтгэлээ.

Дээрх эрх зүйн баримт бичгүүдэд нэмэлт, өөрчлөлт орсон тохиолдолд кодификац хийж, нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан тушаалыг мөн системд харагдахаар зохион байгуулсан ба тайлант хугацаанд 6 журамд кодификаци хийж, нэмэлт, өөрчлөлтийг оруулсан.

Тайлант онд “Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчийн ёс зүйн дүрэм”, “Төрийн аудитын байгууллагын ёс зүйн зөвлөлийн ажиллах журам”, “Аудитад ажиллах шинжээчийг сонгон шалгаруулах, гэрээ байгуулах, дүгнэх, гүйцэтгэсэн ажлын чанарыг хянах журам”-д тус тус нэмэлт, өөрчлөлт оруулах саналыг боловсруулсан. Түүнчлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2022 оны А/77 дугаар тушаалаар баталсан “Удирдлагын зөвлөлийн болон Шуурхай хуралдаанд баримтлах журам”-ыг шинэчлэн боловсруулж, санал авах ажиллагааг зохион байгуулж, удирдлагын шуурхай хуралдаанаар хэлэлцүүлсэн.

Автомашин, техник хэрэгсэл ашиглахтай холбоотой зохицуулалтыг тодорхой болгох ажлын хүрээнд Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/100 дугаар тушаалаар баталсан “Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг”-т нэмэлт оруулж Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2024 оны А/85 дугаар тушаалаар батлуулсан. Улмаар дээр дурдсан 82 баримт бичгүүдээс нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, шинэчлэх хэрэгцээ шаардлагатай байгаа баримт бичгийн жагсаалтыг гаргаж, санал бэлтгэх ажлыг зохион байгуулан ажиллалаа.

Төрийн аудитын байгууллагын эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах чиглэлээр захиргааны хэргийн шүүхэд хянагдаж буй 25 хэрэгт итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр ажилласан байна. Мөн Монгол Улсын Ерөнхий аудитораас 2020-2024 он хүртэл Монгол Улсын Ерөнхий прокурорт шилжүүлсэн гэмт хэргийн шинжтэй байж болзошгүй 73 нөхцөл байдал, Захиргааны ерөнхий хуулийн 103 дугаар зүйлд заасны дагуу илэрсэн 128 зөрчлийн шийдвэрлэлтийн мэдээллийг хөтлөн хяналт тавьж ажилласан байна.

Түүнчлэн, Захиргааны ерөнхий хуулийн 103 дугаар зүйлд заасан зөрчилд холбогдох 29 шийдвэрлэлт /төлбөрийн акт-2, албан шаардлага-23, зөвлөмж-3, холбогдох байгууллагад шилжүүлсэн-1/-ийг бүртгэлжүүлж, Төрийн аудитын тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1-д заасны дагуу гэмт хэргийн шинжтэй байж болзошгүй 27 нөхцөл байдлыг холбогдох нотлох баримтын хамтаар Монгол Улсын Ерөнхий прокурорт шилжүүлсэн.

СУРГАЛТ ХӨГЖИЛ

Төрийн аудитын байгууллага сургалт, хөгжлийн стратегийг хэрэгжүүлэх замаар албан хаагчдын чадамжийг дээшлүүлэхээс гадна тасралтгүй хөгжлийг бий болгон төлөвшүүлэхээр сургалт, хөгжлийн хэрэгцээ шаардлагад үндэслэн Төрийн аудитын байгууллагын 2024 оны сургалтын нэгдсэн төлөвлөгөөг боловсруулан баталж, хэрэгжилтийг ханган ажиллав.

Төрийн аудитын байгууллагын 2024 оны сургалтын нэгдсэн төлөвлөгөө нь нийт 53 төрлийн багц сургалт, 1433 цагийн агуулга бүхий сургалтыг давхардсан тоогоор 7233 албан хаагчийг хамруулан зохион байгуулахаар төлөвлөсөн бөгөөд хэрэгжилтийн хувьд нийт 93 сургалтыг цахим, танхим, онлайн болон хосолсон хэлбэрээр зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 7720 албан хаагчийг хамруулав.

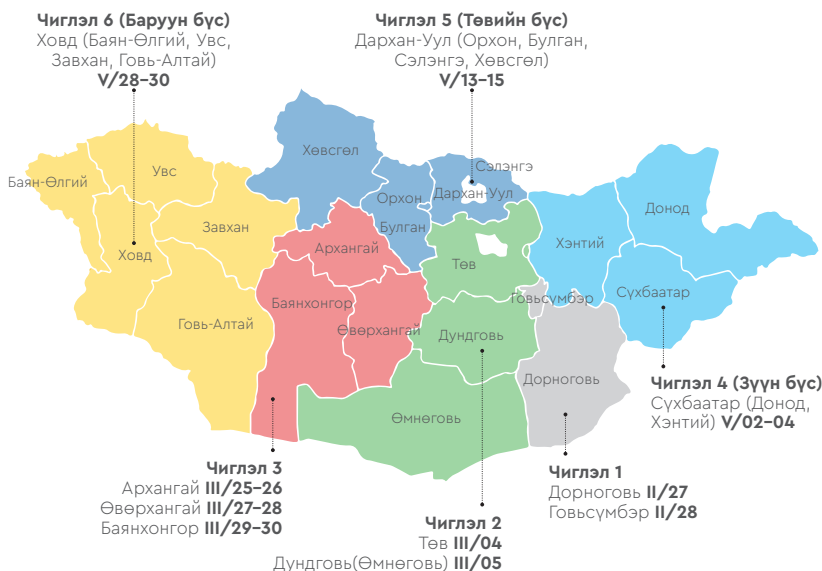
Энэ нь нэг албан хаагч ойролцоогоор 15 сургалтад хамрагдсан байна. Төрийн аудитын байгууллагын сургалтын нэгдсэн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг дараах хүснэгтээр харууллаа.

Д/д	Сургалтын хэлбэр, төрөл	Зохион байгуулагдсан сургалтын тоо	Сургалтад хамрагдсан албан хаагчдын тоо
А.	Дотоод сургалт	55	7156
1	Цахим сургалт	26	4612
1.1	Үндсэн сургалт	21	965
1.2	Хөгжлийн сургалт	5 төрлийн нээлттэй сургалтын багц	3647
	А. Аудитын 5 минут	46 багц	1772
	Б. Сайн туршлагаа хуваалцъя	12 багц	585
	В. Хувь хүний хөгжил	40 багц	1109
	Г. Гадаад сургалт	52 багц	181
	Д. МООС /нээлттэй сургалтын 47 багц/	1 багц	-
2	Танхимын сургалт	14	567
3	Онлайн сургалт	9	945
4	Хосолсон сургалт	6	1032
Б.	Удирдлагын академи болон бусад байгууллагатай хамтарсан сургалт	17	490
В.	Гадаад сургалт	21	74
Нийт		93	7720

Төрийн аудитын байгууллагаас нэгдсэн удирдлагаар ханган зохион байгуулсан нийт 55 төрлийн дотоод сургалтад давхардсан тоогоор 7156 албан хаагчийг хамруулсан. Үүнээс 26 /47%/ сургалт нь цахим сургалтын системээр зохион байгуулагдсан бол танхимаар 14 /26%/ сургалт, онлайнгаар 9 /16%/ сургалт, хосолмол хэлбэрээр 6 /11%/ сургалт зохион байгуулсан.

Төрийн аудитын байгууллагын нийт хаагчдад зориулан “Нэгдсэн сургалт-2024”-ийг 7 бүсээр төлөвлөн зохион байгуулаа. Сургалтад 431 албан хаагч хамрагдсан бөгөөд нэгдсэн бодлого, чиглэл, аудитын арга зүйгээр хангасан.

21 АЙМГИЙН “НЭГДСЭН СУРГАЛТ 2024”-ИЙГ 6 ЧИГЛЭЛЭЭР ЗОХИОН БАЙГУУЛАВ

Тайлант хугацаанд аудитын багуудад гүйцэтгэх аудитын үйл ажиллагаатай холбоотой сургалтуудыг зохион байгуулаа. Сонгуулийн аудитыг гүйцэтгэх аудитын багийн бүрэлдэхүүнд Сонгуулийн тухай хуулийн нэмэлт, өөрчлөлт, онцлог зохицуулалт болон сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрт тавигдах нийтлэг шаардлага, хугацаа, сонгуультай холбогдолтой аудит хийхтэй холбоотой батлагдсан журам, заавар, арга хандлагын талаарх нэгдмэл ойлголтыг дээшлүүлэх болон холбогдох нэмэлт асуудлаар мэдээлэл солилцож, зарчим, үзэл санааг жигд хүргэж, мэдлэг ойлголтыг гүнзгийрүүлэх сургалтыг Сонгуулийн ерөнхий хороотой хамтран зохион байгуулсан.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн сэдэвт гүйцэтгэлийн аудитыг жил бүр хуулийн дагуу хийдэг аудитын багт “Хөрөнгө оруулалтын аудитад төсвийн программыг ашиглан давтан тооцоолол хийх” арга зүйн туршлага хуваалцах сургалт, мөн Барилгын төсөвчдийн холбоотой хамтран “Төсөвчний анхан шатны сургалт”-д 16 албан хаагчийг хамруулсан.

“Улсын төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн геологийн судалгааны ажлын хэрэгжилт, үр дүн” сэдэвт аудитыг гүйцэтгэх аудитын багийн бүрэлдэхүүнд МУИС-ийн Шинжлэх ухааны сургуулийн Геологи, геофизикийн тэнхимийн ахлах багшаар улсын төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн геологийн судалгааны ажлыг гүйцэтгэх үйл ажиллагаа, хариуцан зохион байгуулж байгаа төрийн болон бусад байгууллагуудын үйл ажиллагааны чиглэл, оролцоо, үйл ажиллагаанд мөрдөгдөх хууль, эрх зүйн орчин, зохицуулалтын талаар сургалт зохион байгуулав.

Төрийн аудитын байгууллагын нийт албан хаагчдын өгөгдлийн шинжилгээний мэдлэг, үр чадвар болон мэдээллийн технологийн үр чадварыг дээшлүүлэх зорилготой “Өгөгдлийн шинжилгээ” багц Excel болон Dashboard, Power Bi, Дата анализ, Data science, AI-ийн сургалтыг Дата Аналитикс ХХК-тай хамтран зохион байгуулсан.

Гадаад сургалтын хувьд ИНТОСАИ, АСОСАИ, Аи Ди Аи болон бусад орны Аудитын дээд байгууллагуудаас зохион байгуулсан 21 төрлийн сургалт, хөтөлбөр арга хэмжээнд нийт 74 албан хаагчийг хамруулсан.

Тухайлбал, Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын Аудит, хяналт, шалгалтын институтээс зохион байгуулсан "Аудитын чадавхыг бэхжүүлэх" сургалтын хөтөлбөр, Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улсын ИТЕС хөтөлбөрийн хүрээнд "Их дата боловсруулах тусгай хөтөлбөр"-ийн сургалт зэрэг олон улсын туршлага, мэдлэг, мэдээлэл бүхий сургалтуудад албан хаагчид хамрагдсан.

Төрийн болон сургалтын байгууллагуудтай хамтран ажиллах хүрээнд Төрийн албаны зөвлөл, Удирдлагын академи, Авлигатай тэмцэх газар, МУИС, ММНБИ, Дата Аналитикс ХХК, Монголын дотоод аудиторчуудын институт (IIA), Залуу судлаачдыг дэмжих сан зэрэг байгууллагын нийт 17 төрлийн сургалтад 490 албан хаагчийг хамруулсан.

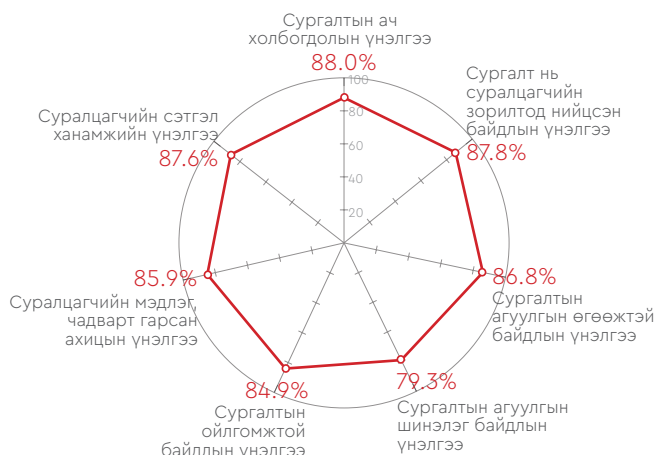
Цахим сургалтын хувьд нийт 26 сургалтыг зохион байгуулж, 4612 албан хаагчийг хамруулсан бөгөөд үүнээс үндсэн сургалтад 965 албан хаагч хамрагдсанаас кредит олгох сургалтад 559 албан хаагч хамрагдаж 76 хувь нь амжилттай суралцаж сертификаттай төгссөн.

Албан хаагчдын мэргэжлийн тасралтгүй сургалт, хөгжлийг хангах хүрээнд "Хөгжлийн сургалт"-аар аудитын үйл ажиллагаатай холбоотой сэдэвт сургалтыг "Аудитын 5 минут" талбараар, албан хаагчид сайн туршлагаа хуваалцах сургалтыг "Сайн туршлагаа хуваалцъя" талбараар, хувь хүний хөгжлийг олон талаар хөгжүүлэх, хамтран суралцах, бие даан хөгжих сургалтуудыг "Хувь хүний хөгжил" талбараар тус тус зохион байгуулсан.

Тайлант хугацаанд хөгжлийн сургалтын талбарт нийт 98 багц, гадаад сургалтын талбарт 52 багц, МООС буюу нийтэд нээлттэй сургалтын талбарт 47 багцаар сургалтуудыг 24/7 хэлбэрээр зохион байгуулж, давхардсан тоогоор нийт 3647 албан хаагчийг хамруулсан.

Сургалтад хамрагдсан албан хаагчдаас сургалтын үр дүнг үнэлэх судалгаа авч дүгнэсэн бөгөөд судалгаагаар сургалтын ач холбогдлыг 88 хувиар, мэдлэг чадварт гарсан ахицыг 85.9 хувиар, сэтгэл ханамжийн түвшин 87.6 хувиар үнэлсэн. Хөгжлийн сургалтын санд тайлант хугацаанд нийт 23 багц сургалтыг нэмж байршууллаа.

Сургалтад хамрагдсан байдал	
Суралцагч (тоо)	559
Хамрагдалт (хувь)	90.7
Хичээл огт үзээгүй (тоо)	97
Сорил өгсөн (тоо)	507
Сорил өгөөгүй (тоо)	52
Мэдлэгийн үнэлгээ	
Хамгийн бага (оноо)	34
Хамгийн өндөр (оноо)	100
Үнэлгээний дундаж (хувь)	73
Сургалтын үр дүн	
70%-аас бага (тоо)	136
70%-аас дээш (тоо)	423
Амжилт (хувь)	76
Чанар (хувь)	58

СУДАЛГАА ШИНЖИЛГЭЭ

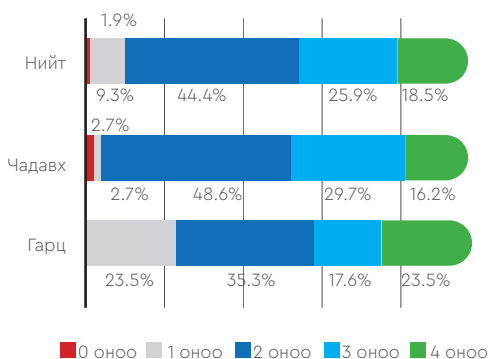
Төрийн аудитын байгууллагын 2025-2030 оны стратегийн баримт бичгийг боловсруулах ажлын хүрээнд байгууллагын орчны нөхцөл байдал (SWOT, PESTEL), чиг үүрэг, 2019-2024 оны статистикийн тоо, мэдээ үзүүлэлтэд дараах судалгаа, шинжилгээний ажлыг гүйцэтгэлээ.

Төрийн аудитын байгууллагын чадавх, үйл ажиллагааны сул болон давуу талуудыг судалж, дотоод орчны нөхцөл байдлын шинжилгээнд төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийг дотоод, гадаад талаас үнэлсэн үнэлгээ болон холбогдох судалгаа, хэлэлцүүлгийн тайлан, хяналт, шинжилгээ, үнэлгээний тайлан зэрэг мэдээллийг боловсрууллаа. Үүнд:

- АДБОУБ-ын Стратегийн удирдлагын гарын авлагын “АДБ-ын өнөөгийн нөхцөл байдлыг үнэлэх” арга зүй болон бусад холбогдох мэдээллийн эх сурвалжийг ашиглан Төрийн аудитын байгууллагын чадавхыг тогтолцооны, зохион байгуулалтын болон мэргэжлийн хүний нөөцтэй холбоотой судалгаа, шинжилгээний тайланг гарсан;
- Төрийн аудитын байгууллагын дотоод орчны байдалд дүн шинжилгээ хийхдээ Төрийн аудитын байгууллагын чадавх, гарцтай холбоотой сул, давуу талуудыг тодорхойлж, нэгтгэсэн;
- Төрийн аудитын байгууллагын дотоод орчны шинжилгээний үр дүнгийн үзүүлэлтээр мэдээллийг бэлтгэж, судалгаа, шинжилгээний ажилд ашигласан;
- Судалгааны ажилд ашигласан 22 мэдээллийн эх сурвалжаас байгууллагын дотоод орны нөхцөл байдалтай холбоотой зөвлөмжүүдийг бэлтгэн, төрийн аудитын байгууллагын чадавх, гарцыг хэмжих үзүүлэлтийг тодорхойлсон;
- Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчдыг судалгаанд хамруулж, үр дүнг нэгтгэн, тайлагнасан;
- Төрийн аудитын байгууллагын харилцагч талууд болон иргэдийн оролцоог хангаж буй үйл ажиллагаанд судалгаа, шинжилгээ хийж, цаашдын стратегийг боловсруулахад анхаарах асуудлыг тодорхойлж, харилцагч талуудын сэтгэл ханамж, хүлээлтийг тодорхойлох тоон болон чанарын судалгааны тайланг бэлтгэсэн.

Төрийн аудитын байгууллагын дотоод орчны шинжилгээг аудитын дээд байгууллагын гүйцэтгэлийн хэмжүүрийн хүрээ (SAI PMF)-ний 22 үзүүлэлтийн 54 хэмжүүрийн 0-4 онооны шалгуураар хэмжихэд, чадавхын 54.1 хувь, гарцын 58.8 хувь 0-3 онооны үнэлгээтэй байна. Үүнд:

- 10 (18.5%) хэмжүүр 4 оноо буюу хангалттай түвшинд;
- 14 (20.4%) хэмжүүр 3 оноо буюу тогтворжсон түвшинд;
- 24 (44.4%) хэмжүүр 2 оноо буюу анхаарч сайжруулах түвшинд, 5 (9.3%) хэмжүүр 1 буюу хангалтгүй түвшинд;
- 1 (1.9%) хэмжүүр 0 оноо буюу огт хэрэгжилтгүй түвшинд байна.

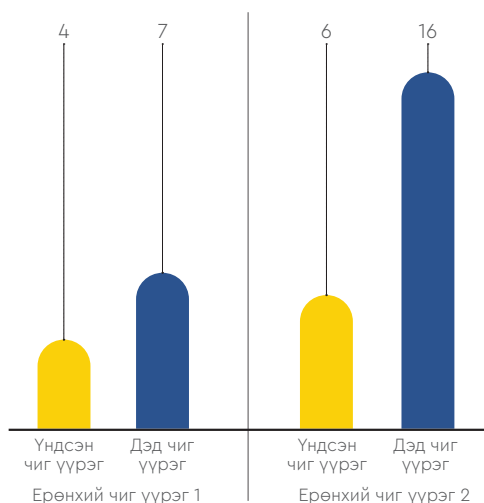
Гадаад орчны нөхцөл байдлын судалгааны ажилд Монгол Улсад хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй холбогдох хууль тогтоомж, Монгол Улсын урт, дунд хугацааны бодлогын баримт бичгүүд, Монгол Улсын нийгэм, эдийн засаг, байгаль орчны талаарх танилцуулга, тайлан, Олон улсын байгууллагаас хийсэн судалгааны тайлан зэрэг баримт бичгүүдийг ашиглан холбогдох дүн шинжилгээг хийлээ.

Төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагааны гүйцэтгэлд нөлөөлөх зэрэг, сөрөг гадаад хүчин зүйлсийг тодорхойлж, улс орны засаглалын зохион байгуулалт, төрийн санхүүгийн удирдлагын тогтолцоо, нийгэм, эдийн засаг, соёл, технологи, байгаль орчны хүчин зэрэг хүчин зүйлсийн өнөөгийн байдалд дүн шинжилгээ хийж, тайлагнасан байна.

Төрийн аудитын салбарын үйл ажиллагаатай холбоотой 23, нийтлэг мөрдөгдөх 17, нийт 40 хуулийн хүрээнд Төрийн аудитын байгууллагын чиг үүргийн хуваарилалт, хэрэгжилтийн байдлыг судалж, (Мандатын шинжилгээ) дүн шинжилгээг хийлээ.

Мандатын шинжилгээнд дараах асуудлыг хамруулсан. Үүнд:

- Төрийн аудитын байгууллагын хуулиар олгогдсон үндсэн чиг үүргүүд;
- Төрийн аудитын байгууллагын үндсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой дэд чиг үүргүүд;
- Аудитын үйл ажиллагаатай холбоотой холбогдогч талуудыг тус тус тодорхойлсон.

Төрийн аудитын үйл ажиллагаанд хамаарах холбогдогч талууд буюу эрх ашиг нь хөндөгдөж буй байгууллагуудыг жагсаалтаар гаргаж, тэдгээрийн үүрэг, оролцоог хангахад чиглэсэн асуудлыг холбогдох хууль, эрх зүйн актад үндэслэн тодорхойлж, мандатын шинжилгээ хийв.

Төрийн аудитын салбарын үйл ажиллагаанд хамаарах хүчин төгөлдөр мөрдөж буй 23 хууль, нийтлэг мөрдөгдөх 17 хууль, нийт 40 хуулиар олгосон бүрэн эрх, чиг үүргийг шинжлэхэд 2 ерөнхий чиг үүрэг, 6 үндсэн чиг үүрэг, 33 дэд чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээр байна.

Төрийн аудитын байгууллагын хөгжлийн бодлого, стратегийг боловсруулахад шаардлагатай мэдээлэл цуглуулах, судалгаа шинжилгээ хийх, бодлого, үйл ажиллагааны хэрэгжилт, үр дүнг сайжруулахад чиглэсэн нөхцөл байдлыг тодорхойлох бусад холбогдох судалгаа, шинжилгээний ажлуудыг гүйцэтгэж тайлагналаа.

Түүнчлэн, төрийн аудитын байгууллагын статистик мэдээллийг нэгтгэн тайлагнаж, үр дүнг аудитын сэдвийн жилийн болон хэтийн төлөвлөлтийн урьдчилсан судалгаа, дүн шинжилгээ хийх, харилцагч талуудын үзэл бодол, хүлээлтийн судалгааг хийж, үр дүнг тайлагнах ажлыг хэрэгжүүлснээс гадна аудит хийх чиг үүрэг бүхий бүтцийн нэгжүүдийн хэрэгцээ, шаардлагын дагуу аудитад шаардлагатай мэдээллийг цуглуулж, их өгөгдөлд дүн шинжилгээ хийх, хийсэн судалгаа, шинжилгээний үр дүнд үндэслэн аудитын талаарх мэдээллийн сан бий болгох чиглэлээр судалгааны үйл ажиллагааг хэрэгжүүлээ.

МЭДЭЭЛЛИЙН ТЕХНОЛОГИ

Төрийн аудитын байгууллагын мэдээллийн технологийн талаар баримтлах бодлого, зорилтыг хэрэгжүүлэх, аудитад ашиглах нэгдсэн систем боловсруулж, хөгжүүлэх, олон улсын чиг хандлага, судалгаа шинжилгээнд тулгуурлан орчин үеийн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэх, мэдээлэл технологийн дэд бүтцийн найдвартай, нууцлал, аюулгүй байдал, тасралтгүй ажиллагааг, мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх чиг үүрэг бүхий Мэдээлэл, технологийн нэгдсэн төв ажиллаж байна.

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2023 оны "Төрийн аудитын байгууллагын мэдээлэл авах журам" батлах тухай А/27, 2023 оны "Аудитад цахим мэдээллийн нэгдсэн системийг ашиглах журам" батлах тухай А/88 дугаар тушаалыг мэдээлэл технологийн үйл ажиллагаанд мөрдлөг болгож байна.

Төрийн аудитын байгууллагын хэмжээнд 14 систем ажиллаж байгаагаас 8 (57.1%) системийг Үндэсний аудитын газар хөгжүүлэлтийг гүйцэтгэж, 3 (21.4%) системийг гэрээгээр гүйцэтгүүлж, 3 (21.4%) системийг хэрэглэгчийн эрх буюу лицензийг худалдан авч ашиглаж байна.

Төрийн аудитын үйл ажиллагааны мэдээллийн систем (5)

Төрийн аудитын байгууллагын хэмжээнд Нэвтрэлтийн нэгдсэн системийг 2024 онд бүрэн нэвтрүүлээ.

Чир үүргийн дагуу эрх авсан системийн жагсаалт харагдана.

Аудитын сэдэв сонголтын системийн хөгжүүлэлт

Төрийн цахим үйлчилгээний E-Mongolia 4.0 системд "Төрийн аудитын сэдэвт иргэд, олон нийтээс авах санал" үйлчилгээ нэвтрүүлэв. Зохион байгуулалтын бүтцийн нэгж болон Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчдаас санал авах хөгжүүлэлт, нэвтрүүлэлт хийгдэж, хоёр шатны үнэлгээний хөгжүүлэлт хийгдэж байна.

Шалгагдагч байгууллагын бүртгэлийн системийн хөгжүүлэлт

Төрийн мэдээлэл солилцооны ХҮР системийг ашиглан сервис авах гэрээг 2023 оны 11 дүгээр сарын 29-ний өдөр байгуулж, 2024 онд шалгагдагч байгууллага болон хамрагдагч этгээдийн мэдээллийг улсын бүртгэлээс сервисээр татах, нэмэлт мэдээллийг бүртгэх, засах, сайжруулах системийн хөгжүүлэлтийг гүйцэтгэж, Төрийн аудитын байгууллага, аудитын хуулийн этгээдүүдэд нэвтрүүллээ.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын системийн сайжруулалтын хөгжүүлэлт

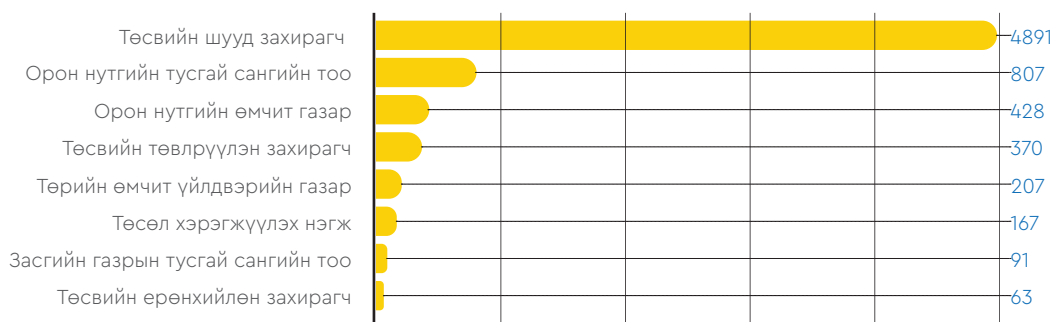
Санхүүгийн тайлангийн аудитын системийн Төрийн аудитын үйл ажиллагаанд 2021 оноос ашиглаж, сайжруулж байна. 2024 онд "Санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн аудитын шийдлийн дагуу авч хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөө"-ний нэмэлт хөгжүүлэлтийг гүйцэтгэж, нэвтрүүллээ.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын системийн ашиглалт:

Санхүүгийн тайлангийн аудитын систем (FAS)-ийг 2024 оны 09 дүгээр сарын байдлаар 7114 байгууллагын 12087 хэрэглэгч ашиглаж байна. Системд бүртгэлтэй аудитын тайлан 27799, үүнээс аудитын шийдвэрийн тоо 57924 байна.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын системд аудитын шийдвэрийн биелэлт оруулах модулийн ашиглалтын тоон үзүүлэлтийн 2024 оны 09 дүгээр сарын байдлаар харуулав.

Аудитын шийдвэрийн биелэлт оруулах модулийг ашиглаж буй байгууллагын тоо /n=7114/

Төрийн аудитын байгууллагын сургалтын системийн хэвийн үйл ажиллагааг хангах

2024 онд Төрийн аудитын байгууллага нь Үндэсний дата төвд байрших Төрийн үүлэн тооцооллын системд дэд бүтцийг үе шаттай нэвтрүүлж эхэлсэн. Тус системд Төрийн аудитын байгууллагын сургалтын системийг шилжүүлж, хэвийн ажиллагааг хангаж байна.

ХАРИЛЦАА, ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

Хоёр талт харилцаа, хамтын ажиллагаа

Монгол Улсын Төрийн аудитын байгууллага нь бодлого, хууль тогтоомжийн хүрээнд гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн харилцагч талуудтай хамтын үйл ажиллагааг бий болгох зорилгоор нийт 16 гадаад орны Аудитын дээд байгууллагуудтай хамтын ажиллагааны баримт бичиг “Хамтран ажиллах тухай санаж бичиг” байгуулан шууд харилцаа тогтоон ажиллаж байна.

Монгол Улсын Их Хурлын даргын 2024 оны 43 дугаар захирамжаар олгосон зөвшөөрлийн дагуу Монгол Улсын Ерөнхий аудитор Унгар Улсын Аудитын дээд байгууллагад 2024 оны 04 дүгээр сарын 22-25 өдрүүдэд албан айлчлал хийж, Хамтран ажиллах тухай харилцан ойлголцлын санамж бичгийг шинэчлэн байгууллаа.

Монгол Улсын Их Хурлын даргын 2024 оны 01 дүгээр захирамжаар олгосон зөвшөөрлийн дагуу Монгол Улсын Ерөнхий аудитор Бүгд Найрамдах Социалист Вьетнам Улсын Төрийн аудитын газарт 2024 оны 07 дугаар сарын 8-12-ны өдрүүдэд албан айлчлал хийж, Хамтран ажиллах тухай харилцан ойлголцлын санамж бичгийг шинэчлэн байгууллаа.

Монгол Улсын Их Хурлын даргын 2024 оны 75 дугаар захирамжаар олгосон зөвшөөрлийн дагуу Монгол Улсын Ерөнхий аудитор Оросын Холбооны Улсын Тооцооны танхимд 2024 оны 05 дугаар сарын 20-26-ны өдрүүдэд албан айлчлал хийлээ.

Монгол Улсын Ерөнхий аудитор 2024 онд Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын Аудитын Дээд Байгууллагатай санамж бичгийг шинэчлэн байгууллаа.

Бүгд Найрамдах Турк Улс, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс, Их Британи, Кувейт Улсын Аудитын дээд байгууллагуудад хамтын ажиллагаагаа дахин сэргээх, сургалт зохион байгуулах саналыг хүргүүлж, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс, Бүгд Найрамдах Ардчилсан Лаос Ард Улс, Бүгд Найрамдах Турк Улсын Аудитын дээд байгууллагуудтай өмнө байгуулсан Хамтран ажиллах тухай харилцан ойлголцлын санамж бичгийг шинэчлэн байгуулах бэлтгэл ажлыг бүрэн хангасан.

Монгол Улсын Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчдын чадавхыг бэхжүүлэх, мэргэшүүлэх зорилгоор цаашид авч хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд гадаад улсаас Монгол Улсад суугаа Элчин Сайдууд, Олон улсын байгууллагуудын Монгол дахь суурин төлөөлөгчидтэй уулзалт зохион байгуулж, Аудитын дээд байгууллагуудтай шууд холбоо тогтоох замаар хамтран ажиллахаар харилцан тохиролцлоо.

Олон талт харилцаа, хамтын ажиллагаа

Монгол Улсын Төрийн аудитын байгууллага нь Аудитын дээд байгууллагуудын Олон улсын байгууллага Аудитын дээд байгууллагуудын Олон улсын байгууллага (АДБОУБ), Аудитын дээд байгууллагуудын Азийн байгууллага (АДБАБ), Аудитын дээд байгууллагуудын Олон улсын байгууллагын Хөгжлийн Санаачилга Аи Ди Аи зэрэг олон улсын байгууллагуудад идэвхтэй оролцоог ханган ажиллаж байна.

Олон талт хамтын ажиллагааны хүрээнд 2024 оны байдлаар АДБОУБ, АДБАБ, Аи Ди Аи зэрэг олон улсын байгууллагуудаас зохион байгуулсан гадаад арга хэмжээ, олон улсын сургалт, семинар, хурал, зөвлөгөө, форум зэрэг арга хэмжээнүүдэд Төрийн аудитын байгууллагаас амжилттай оролцлоо. Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улсын Засгийн газраас хэрэгжүүлдэг Техник, эдийн засгийн хамтын ажиллагааны "ИТЕС" хөтөлбөрийн хүрээнд зохион байгуулагдаж буй олон улсын мэргэшүүлэх сургалтад Төрийн аудитын албан хаагчдыг хамруулан ажилласан бөгөөд аудитын мэргэжлийн чиглэл, мэдээлэл технологийн чиглэлийн зэрэг сургалтуудад хамрагдлаа.

Төсөл, хөтөлбөр

Аи Ди Аи-н Ази, номхон далайн бүс нутаг дахь тогтвортой Гүйцэтгэлийн аудитын туршлагыг бэхжүүлэх хөтөлбөр болон Аи Ди Аи-н Эрсдэл, гамшгийн удирдлагын КРИСП хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Ази Номхон далайн бүс нутгийн аудитын дээд байгууллагын гүйцэтгэлийн аудитыг сайжруулах төслийн хүрээнд гүйцэтгэлийн аудитад Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын стандартын хэрэгжилтийг хэрхэн хангаж ажиллаж буй байдалд үнэлгээ хийж, гүйцэтгэлийн аудитад стандартын хэрэгжилтийг хангах ажлыг үндсэн 7 хэсэгт хуваан 2024-2025 онд сайжруулах төлөвлөгөө батлуулан хэрэгжүүлээ.

Тус төлөвлөгөөний дагуу тогтвортой гүйцэтгэлийн аудитын арга зүй, түүнийг хөгжүүлэх тухай сургалт, хэлэлцүүлэгт оролцож, олон улсын нөөцийн баг стратегийн болон жилийн аудитын төлөвлөлтийн талаар интерактив мэргэжлийн боловсролын модулиудыг бий болгож ажилласнаас гадна ИНТОСАИ-с шинээр батлан гаргасан АДБОУС 150-ийг Монгол хэл рүү орчуулж, гүйцэтгэлийн аудит хийх аудиторын чадамжийн хүрээний баримт бичгийг боловсруулсан байна.

Түүнчлэн, Аудитын дээд байгууллагуудын ирээдүйд учирч болзошгүй саад бэрхшээлийг даван туулах, хариуцлагын тогтолцоог бэхжүүлэх хэрэгцээнд тулгуурлан хэрэгжүүлж буй "Эрсдэлийн удирдлага, Хямралын үеийн удирдлага, Бизнесийн тогтвортой байдлын (CRISP) санаачилга"-ын хүрээнд Монгол Улсын Төрийн аудитын байгууллага "Эрсдэлийн удирдлагын үйл явцыг хэрэгжүүлэх" хөтөлбөрт оролцохоор сонгогдон "Төрийн аудитын байгууллагад эрсдэлийн удирдлагын бодлого боловсруулж, нэвтрүүлэх ажлын төлөвлөгөө" батлан хэрэгжүүлж байна.

ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ

Төрийн аудитын байгууллагын 2023 оны үйл ажиллагаанд системчилсэн үнэлгээ хийж, нийт 8 дүгнэлт гаргаж, холбогдох зохион байгуулалтын нэгжүүд болон УИХ-ын Төсвийн байнгын хороонд хүргүүлсэн.

Төрийн аудитын байгууллагын зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн 2024 оны гүйцэтгэлийн тайлан, үйл ажиллагааны үр дүнд улирал бүр явцын, оны эцсийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг хийж үйл ажиллагаандаа тухай бүр дүгнэлт өгч, удаашралтай, сайжруулах шаардлагатай асуудлуудыг хяналтад авах зөвлөмж өгсөн. Үүнд:

- Төрийн аудитын байгууллагын болон нэгжийн гүйцэтгэлийн тайлан; (Төрийн аудитын байгууллагын гүйцэтгэлийн тайлангийн үнэлгээ 1 дүгээр улирал-80.97%, 2 дугаар улирал-93.08%, 3 дугаар улирал-87.69%);
- Удирдлагаас өгсөн үүрэг даалгаврын хэрэгжилт (Тушаалаар өгсөн, Удирдлагын зөвлөлийн хурал, Удирдах ажилтны зөвлөгөөн, Шуурхай хуралдаан)

Төрийн аудитын байгууллагын 2019-2023 онд хэрэгжүүлэх харилцагч талуудын оролцооны стратеги төлөвлөгөөний хэрэгжилт (85.51 хувиар үнэлж, 7 зөвлөмж), Төрийн аудитын үйл ажиллагаанд иргэдийн оролцоог хангах 2020-2023 стратегийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт (86.01 хувиар үнэлж, 8 зөвлөмж), Төрийн аудитын байгууллагын 2019-2024 оны стратегийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт (81.64 хувиар үнэлж, 7 дүгнэлт, 12 санал зөвлөмж)-д хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, МҮЕА-ын тушаалаар тайланг тус бүрийг баталгаажуулсан.

ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА

Аудитын дээд байгууллагуудын Олон улсын байгууллага ИНТОСАИ-ийн Хөгжлийн санаачилга (IDI, цаашид Аи Ди Аи гэх)-аас ирээдүйд учирч болзошгүй саад бэрхшээлийг даван туулах, хариуцлагын тогтолцоог бэхжүүлэх хэрэгцээнд тулгуурлан, “Эрсдэлийн удирдлага, Хямралын үеийн удирдлага, Бизнесийн тогтвортой байдлын (CRISP) санаачилга” сайн туршлагыг Төрийн аудитын байгууллага үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэх ажлыг эхлүүлсэн.

ЭРСДЭЛИЙН
УДИРДЛАГА

ХЯМРАЛЫН ҮЕИЙН
УДИРДЛАГА

БИЗНЕСИЙН ТОГТВОРТОЙ
БАЙДАЛ

Зохион байгуулагчаас ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу “Эрсдэлийн удирдлагын үйл явцыг хэрэгжүүлэх” МҮЕА-ын үүрэг амлалтыг Аи Ди Аи-д хүргүүлж, МҮЕА-ын 2024 оны А/39 дүгээр тушаалаар “Төрийн аудитын байгууллагад эрсдэлийн удирдлагын бодлого боловсруулж, нэвтрүүлэх ажлын төлөвлөгөө”-г батлуулан, дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн.

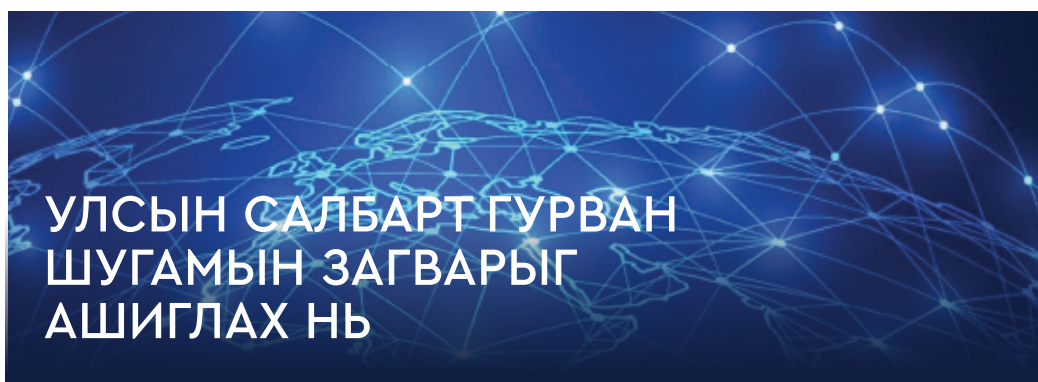
- “Эрсдэлийн удирдлага, Хямралын удирдлага, Бизнесийн тогтвортой байдлын (CRISP) санаачилгыг сайжруулах” сэдэвт олон улсын Аудитын дээд байгууллагын форумд манай байгууллагын төлөөлөл оролцон туршлага солилцож, танилцуулга мэдээлэл хийсэн.
- “Эрсдэлийн удирдлагын гарын авлага” болон “Эрсдэлийн бодлогын баримт бичгийн загвар”, “Эрсдэлийн бүртгэлийн загвар маягт”, “Эрсдэлийн удирдлагын тайлангийн загвар маягт” зэрэг баримт бичгүүдийн орчуулга, боловсруулалтыг хийсэн.
- ТАБ-ын эрсдэлийн удирдлагын бодлогын баримт бичгийн төслийг боловсруулах I үе шатны ажлыг дуусган, дотоод үйл ажиллагааны матриц-төлөвлөгөөг боловсруулж, хэрэгжүүлэн, суурь түвшинд үндэслэн байгууллагын нөхцөл байдал-орчны шинжилгээ, тодорхойлсон эрсдэлийн үнэлгээний ангилал, эрсдэлийн төлөвшлийн үнэлгээг хийж, дунд хугацаанд гүйцэтгэх хөтөлбөр, төлөвлөгөөний төслийг боловсруулсан.

ДОТООД АУДИТ

Төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах, үнэ цэнийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн баталгаажуулах, зөвлөх үйлчилгээний дотоод аудитыг хараат бусаар хэрэгжүүлж, үйл ажиллагааны үр нөлөөг нэмэгдүүлэх, хяналт, хариуцлагыг сайжруулах дүгнэлт гарган, зөвлөмж өгч, үр дүнг нэгтгэн тайлагнаж байна.

Төв аймаг, Дундговь аймаг, Говьсүмбэр аймаг дахь Төрийн аудитын газрын зарим үйл ажиллагаанд зургаан асуудлыг тусган дотоод аудитыг гүйцэтгэлээ.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1.1-д заасныг үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан удирдамжийн дагуу Төв аймаг, Дундговь аймаг, Говьсүмбэр аймаг дахь Төрийн аудитын газарт дотоод аудит хийж, тайланг МҮЕА-ын 2024 оны А/68, А/69 дугаар тушаалаар батлуулан нэгжийн үйл ажиллагааг сайжруулах, үнэ цэнийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн зөвлөмжийг холбогдох нэгжүүдэд хүргүүлсэн бөгөөд зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөг гаргуулан хяналтад авсан.

Төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагааг олон улсын жишигт нийцүүлэн хариуцлагатай байдал, шударга байдал, ил тод байдлыг тууштай хадгалах бодлогыг хэрэгжүүлж, Чанарын удирдлагын газарт хяналт шинжилгээний чиг үүргийг хариуцуулж, Эрсдэлийн удирдлагын газар, Хэвлэл мэдээллийн хэлтэсийг шинээр бий болгож, засаглалын үйл ажиллагаанд ерөнхий хяналт тавих Дотоод аудитын газрыг нэг, хоёрдугаар түвшиний хяналтаас тусад нь зохион байгуулсан.

Энэ нь Аудитын дээд байгууллагуудын Олон улсын байгууллага (INTOSAI) болон олон улсын Дотоод аудиторуудын хүрээлэн (IIA) хамтран гаргасан "УЛСЫН САЛБАРТ ГУРВАН ШУГАМЫН ЗАГВАРЫГ АШИГЛАХ НЬ" загварт нийцсэн, төрийн үйл ажиллагааны бүхий л түвшинд ашиглах боломжтой, төрийн байгууллагын үндсэн үүрэг болон харилцаа холбоо, тэдгээрийн засаглалд оруулах хувь нэмэр, үр нөлөөг тодорхойлсон, сайн засаглалын зарчимд үндэслэсэн гэдгээрээ онцлог болсон юм.

БҮЛЭГ 4 ДҮГНЭЛТ

ТӨРИЙН АУДИТЫН ЗАРЧИМ

Төрийн аудитад хууль дээдлэх, хараат бус, бие даасан байх, шударга ёсыг хангах, мэдээллээр бүрэн хангагдах, ил тод, бодитой байх, төрийн аудитын олон улсын нийтлэг стандартад нийцсэн байх зарчмыг баримтална.

БҮЛЭГ

ДҮГНЭЛТ

Төрийн аудитын байгууллага хуулийн хүрээнд Улсын Их Хурлын хяналт, шалгалтын чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлж, олон нийтийн эрх ашгийн төлөө Засгийн газрын хүлээх хариуцлага, үйл ажиллагааны үр ашиг, үр нөлөөг дээшлүүлэхэд туслах, төрийн санхүү, төсвийн хяналтыг хэрэгжүүлэх чиг үүргийг гүйцэтгэхдээ төрийн бүх шатны байгууллагын санхүүгийн сахилга батыг сайжруулж, төрийн аудитын чиглэлээр гаргасан бодлого, арга зүйг мөрдөж улсын төсөв, эдийн засгийн нөхцөл байдалд аудит хийж, дүгнэлт гаргахад үйл ажиллагаагаа төлөвлөн ажиллалаа.

Төрийн аудитын байгууллага 2024 онд дэвшүүлсэн “Аудитын шийдвэрийн хэрэгжилтийг хангахад харилцагч талуудын оролцоог сайжруулах” зорилтын хүрээнд гүйцэтгэсэн аудитын тайлан, дүгнэлтийг УИХ болон Засгийн газарт танилцуулж хэлэлцүүлэн аудитын шийдвэрийн хэрэгжилтийг хангах ажлын төлөвлөгөөг батлуулж, хэрэгжилтийг цахимаар хүлээн авч, хянах модуль системийг нэвтрүүлсэн бөгөөд байгууллагын болон аудитын үр дүнг олон нийтэд ил тод танилцуулах ажлуудыг хэрэгжүүлэв.

Монгол Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооны 2024 оны 04 дүгээр тогтоолоор Төрийн аудитын байгууллагын орон тооны дээд хязгаарыг шинэчлэн баталсны дагуу Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2024 оны 06 дугаар сарын 27-ны өдрийн А/51 дүгээр тушаалаар байгууллагын зохион байгуулалтын бүтэц, бүтцийн нэгжийн үндсэн чиг үүрэг, үйл ажиллагааны чиглэлийг баталж, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын орлогч 3, Үндэсний аудитын газрын 8, аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын 22 газарт нийт 508 албан хаагч ажиллаж байна.

Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооноос баталснаар хуулийн дагуу 28, бодлогоор 5 сэдэв, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын тушаалаар 18 сэдвийн хүрээнд санхүү, гүйцэтгэл, нийцлийн 3,823 аудитыг гүйцэтгэж, шалгагдагч байгууллагаар 1,730.5 тэрбум төгрөгийн үр өгөөжийг хүлээн зөвшөөрүүлсэн нь төсвөөс авсан “Нэг” төгрөгийн санхүүжилт тутамд 41.3 төгрөгийн үр өгөөжийг бий болгосон байна.

Төрийн аудитын байгууллага хуулиар тодорхойлсон чиг үүргийнхээ дагуу улс, орон нутгийн төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд, төсөл хөтөлбөрийн 6,831 санхүүгийн тайлангийн 3,292 байгууллагад аудитын үе шатны ажлыг хэсэгчлэн гүйцэтгэж, 3,539 санхүүгийн тайланд бие дааж аудитын дүгнэлт гаргасан бөгөөд 2,961 буюу 83.6 хувь нь өөрчлөлтгүй, 535 буюу 15.1 хувь нь хязгаарлалттай, 26 сөрөг, 17 тайланд дүгнэлт гаргахаас татгалзсан байна.

Төрийн аудитын байгууллага тайлант онд аудит хийх явцдаа математик тооцоолол алдсан, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг буруу хэрэгжүүлсэн, мэдээллийг тусгаагүй мөн буруу тусгаж илэрхийлсэн зэрэг нийт 5,109.3 тэрбум төгрөгийн алдааг илрүүлэн, шалгагдагч этгээдийн санхүүгийн тайланд залруулга хийж, санхүүгийн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зөвлөх чиг үүргийг хэрэгжүүлсэн байна.

Төрийн аудитын байгууллагын 2024 онд гүйцэтгэсэн аудитаар илрүүлсэн нийт зөрчлийн 17,071.2 тэрбум төгрөг нь санхүүгийн аудит, 23,188.8 тэрбум төгрөг нь гүйцэтгэлийн аудит, 6,105.4 тэрбум төгрөг нь нийшлийн аудитаар илэрсэн бөгөөд улс, орон нутгийн төсөвт 43.7 тэрбум төгрөгийн орлого төвлөрүүлсэн байна.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.3-т заасны дагуу 2024 онд сахилгын шийтгэл ногдуулах 315 албан шаардлага, өмнөх онуудын үлдэгдэл 100 албан шаардлага, нийт 415 сахилгын шийтгэл ногдуулах албан шаардлагын хэрэгжилтээс оны 64, тайлант оны 257 буюу 81.59 хувийн хэрэгжилттэй байна.

Төрийн аудитын байгууллага, бусад байгууллага болон гадаад сургалтад 2024 онд 93 сургалт зохион байгуулагдаж, давхардсан тоогоор 7,720 албан хаагч хамруулсан байна. Үүнээс Төрийн аудитын байгууллагаас зохион байгуулсан 55 сургалтад 7,156 албан хаагч, бусад байгууллагаас зохион байгуулагдсан 17 сургалтад 490, гадаадад улсад зохион байгуулагдсан 21 сургалтад 74 албан хаагчийг тус тус хамруулсан. Мөн Үндэсний аудитын газрын сургалт, хөгжлийн систем (surgalt.audit.mn)-ээр зохион байгуулсан 26 үндсэн сургалтад 965 албан хаагч хамрагдсанаас 423 албан хаагч буюу 43.8 хувь нь сертификаттай төгссөн байна.

"Төрийн үүлэн дэд бүтэц"-д нэгдэж, Үндэсний дата төвийн үүлэн тооцооллын дэд бүтцэд 2 ширхэг сервер, 1 ширхэг STORAGE серверийг байршуулж, улмаар үүлэн тооцооллын серверт сургалт хөгжлийн системийг байршуулан хэвийн ажиллагааг ханган ажиллаж байна. Түүнчлэн, аудитын үйл ажиллагаанд ашиглах программуудыг хөгжүүлэх, нэвтрүүлэх, сүлжээний хурдыг нэмэгдүүлэх ажлуудыг хэрэгжүүлж, Төрийн аудитын байгууллагын интернэтийн зохион байгуулалт, удирдлага, тохиргоо, аюулгүй байдлын тоног төхөөрөмжийн хэвийн ажиллагааг ханган ажиллалаа.

Төрийн аудитын байгууллагаас гүйцэтгэсэн гүйцэтгэл, нийцэл, санхүүгийн тайлангийн аудитын 4,245 тайланг албан ёсны веб сайт (audit.mn, open.audit.mn)-д байршуулж иргэд, олон нийтэд хүргэсэн. Мөн Төрийн аудитын байгууллагын аудитын тайлангийн талаар телевизийн ярилцлага-15, видео мэдээ-20, сонин, сайтын мэдээ-228, телевизийн мэдээ-34, сонин, сайтын ярилцлага-16, инфографик тайлан, мэдээллийг тус тус бэлтгэж, хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, олон нийтийн сүлжээгээр дамжуулан түгээн сурталчилсан. Төрийн аудитын байгууллагын бодлого, үйл ажиллагаатай холбоотой 36 мэдээ, аудитын тайлантай холбоотой 90 мэдээ, мэдээллийг олон нийтийн сүлжээ (facebook, Twitter)-т байршуулсан байна.

Хоёр талт хамтын ажиллагааны хүрээнд Төрийн аудитын байгууллага Бүгд Найрамдах Унгар Улсын Төрийн аудитын газар, Бүгд Найрамдах Социалист Вьетнам Улс (БНСВУ)-ын Төрийн аудитын газартай хамтран ажиллах тухай харилцан ойлголцлын санамж бичгийг шинэчлэн байгуулав.

БҮЛЭГ 5 ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН 2025 ОНЫ ЗОРИЛТ

ТӨРИЙН АУДИТЫН ҮНДСЭН ЗОРИЛТ

Төрийн аудитын үндсэн зорилт нь төрийн санхүү, төсөв, нийтийн өмчийг хууль ёсны дагуу арвилан хэмнэлттэй, үр ашигтай, үр нөлөөтэйгөөр төлөвлөх, хуваарилах, ашиглах, зарцуулахад хяналт тавих, түүнчлэн төрийн санхүүгийн удирдлагыг сайжруулж, эдийн засгийн тогтвортой хөгжлийг хангахад дэмжлэг үзүүлэхэд чиглэнэ.

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН 2025 ОНЫ ЗОРИЛТ

Төрийн аудитын байгууллага 2025 онд албан хаагчдын ёс зүй, харилцаа хандлага, ажил мэргэжлийн ур чадвар, хүний нөөцийн хөгжилд онцгойлон анхаарч, хүний нөөцийн нэгдсэн стандарт, бодлогын баримт бичгийг цогцоор нь боловсруулж, чадамжийн хүрээг хангах оновчтой арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэн чадамжид суурилсан хүний нөөцийн бодлогыг үр нөлөөтэй хэрэгжүүлэх зорилгоор **“ЧАДАМЖИД СУУРИЛСАН ХҮНИЙ НӨӨЦИЙН БОДЛОГЫГ ТӨЛӨВШҮҮЛЭХ”** зорилтыг дэвшүүлээ.

Төрийн аудитын байгууллага чадамжид суурилсан хүний нөөцийн бодлогыг тодорхойлж, урт хугацааны төлөвлөлтийг онол, арга зүйн үндэслэлтэйгээр байгууллагын онцлогт тохируулан хүний нөөцийн төлөвлөлт, шинээр ажил авах, гүйцэтгэлийн удирдлага, үнэлгээ, урамшуулал, сургалт, хөгжил, албан хаагчдыг тогтвор суурьшилтай ажиллуулах, залгамж чанар, нийгмийн болон эдийн засгийн баталгаа, ажлаас гарах зэрэг хүний нөөцийн үйл ажиллагаагаар дамжуулан хийж хэрэгжүүлснээр байгууллагын стратегийн зорилтуудыг хангах нэн чухал нөхцөл бүрдэнэ.

Чадамжид суурилсан хүний нөөцийн бодлогыг төлөвшүүлэх нь нэгдүгээрт, хүний нөөцийн нэгдсэн бодлогыг тодорхойлох Стратегийн түвшин-Дээд удирдлага, хоёрдугаарт, чадамжийн хүрээ, бодлогын хэрэгжилтийг төлөвлөн зохион байгуулж, хяналт шинжилгээ хийн, дүгнэж чиглүүлэх Тактикийн түвшин-Дунд шатны удирдлага, гуравдугаарт, чадамжид суурилсан хүний нөөцийн бодлогын болон үйл ажиллагааны удирдамжийн баримт бичиг боловсруулах, төлөвлөх, зохион байгуулах Үйл ажиллагааны түвшин-Мэргэжлийн удирдлага, дөрөвдүгээрт, Хүний нөөцийн удирдлагын олон талт бодлого, төлөвлөлт, хэрэгжилтийг хангах Хэрэгжилтийн түвшин-Нэгжийн удирдлагыг багтаасан нягт уялдаа бүхий хамтын ажиллагааны тогтолцоо юм.

Төрийн аудитын байгууллагын 2025 онд дэвшүүлсэн зорилтыг хангах хүрээнд дараах арга хэмжээг тусгайлан хийж хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- Төрийн аудитын байгууллага мэргэжлийн, өндөр ур чадвартай, ёс зүйтэй, зөв хандлагатай албан хаагч элсүүлж авахаас эхлэн чадварлаг мэргэжилтэн, горилогчдыг өөртөө татах, сургаж хөгжүүлэн, хадгалах, үр дүнтэй ажиллуулах, залгамж чанарыг бий болгох болон шалин хөлс, нийгмийн баталгааг хангах, идэвхжүүлэх зэрэг хүний нөөцийн харилцааг зохицуулах чиг үүргийг хэрэгжүүлэх бие даасан чадамжид суурилсан хүний нөөцийн оновчтой уян хатан бодлогыг боловсруулан батлах;
- Чадамжид суурилсан хүний нөөцийн удирдлагын стратеги ба хүний нөөцийн чадамжийн хүрээ, үйл ажиллагааг мэргэжлийн түвшинд хүргэх бат бөх суурийг бий болгох, одоогийн хүний нөөцийн практикийг өөрчлөх;
- Төрийн аудитын байгууллагын хүний нөөцийг үнэлэх, ирээдүйн хэрэгцээг тодорхойлох, түүнд хүрэхэд учирч болох эрсдэлийг тооцох, улмаар ажиллах хүчнийг сонгон шалгаруулж авах, тэднийг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэн өндөр ур чадвартай, хүмүүжил, ёс суртахууны доголдолгүй мэргэшсэн аудитор, албан хаагчдыг бэлтгэх;

- Төрийн аудитын байгууллагын олон талт үйл ажиллагаанд шаардагдах мэргэжил бүхий, чадварлаг, бүтээлч, хөгжих тэмүүлэлтэй, тогтвор суурьшилтай, үнэ цэнэ бүхий хүний нөөцийг хангалттай бүрдүүлэх ажлыг шинжлэх ухаанч бодлого, төлөвлөлттэйгөөр удирдан зохион байгуулах замаар хүний нөөцийн бодлогын хэрэгжилтийг хангах.

Төрийн аудитын байгууллагын 2025-2030 оны стратеги төлөвлөгөөнд батлагдсан Засгийн газар, ард иргэддээ үнэ цэнэ, ашиг тус хүргэх үр нөлөөтэй төрийн аудитын үйл ажиллагааг мэргэжлийн, хараат бус, тэгш хүртээмжтэй хэрэгжүүлэх стратегийн зорилго, зорилтыг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, 2025 онд төлөвлөсөн үр дүндээ хүрэх ажлыг гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөндөө тусган хэрэгжүүлнэ.

Төрийн аудитын тухай хуулийн хүрээнд Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооны тогтоол, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов тушаалыг үндэслэн 6927 байгууллагын санхүүгийн тайланд аудит хийж, 3498 санал дүгнэлт, 56 багц сэдвийн хүрээнд 185 гүйцэтгэл, нийцлийн аудитыг нэгдсэн удирдлага, зохицуулалтаар ханган төлөвлөгөөт цаг хугацаанд нь аудитын бодлого, стандарт, арга зүйн дагуу чанартай гүйцэтгэж, үр дүнг нэгтгэн тайлагнаж, харилцагч талууд болон иргэд, олон нийтэд ил тод нээлттэй мэдээлнэ.

Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн чиг хандлагад нийцсэн, олон нийтийн үнэн зөв хариу хүссэн асуудлаар аудитыг төлөвлөн гүйцэтгэж, тайлагнах үндсэн үйл ажиллагаанд нийцүүлэн чанарын удирдлагыг хэрэгжүүлэх замаар чанарын удирдлагын стандартыг нэвтрүүлж, тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Харилцагч тал, иргэд, иргэний нийгэм, хэвлэл мэдээллийн хамтарсан хяналт оролцоо, ил тод байдал дээр тулгуурлан Төрийн аудитын байгууллагын манлайллыг нэмэгдүүлэх, чиглэлд судалгаа шинжилгээ хийж, Төрийн аудитын үйл ажиллагаанд иргэдийн оролцоог хангах бодлого чиглэлийг тодорхойлж, харилцагч талуудтай хамтын ажиллагааг шинэ түвшинд гаргах стратегийг боловсруулж, батлуулан хэрэгжилтийг хангаж ажиллана.

Төрийн аудитын байгууллагын цахим шилжилтийг хэрэгжүүлэх аудитын болон байгууллагын дотоод үйл явцыг цахимжуулах системүүдийг хөгжүүлэх, нэвтрүүлэх, шаардагдах дэд бүтэц, зохион байгуулалтыг тасралтгүй сайжруулахад чиглэсэн мэдээллийн технологийн бодлогыг үе шаттайгаар үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын сургалт, хөгжлийн стратеги төлөвлөгөөнд тодорхойлсон зорилтуудыг үр нөлөөтэй хэрэгжүүлж, чадамжид суурилсан хүний нөөцийн тасралтгүй хөгжлийн үр дүнтэй тогтолцоог төлөвшүүлэн хөгжүүлэх замаар албан хаагчдын чадавхыг дээшлүүлэн ажлын гүйцэтгэлийн чанар, бүтээмжийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн сургалтуудыг зохион байгуулна.

Төрийн аудитын байгууллагын дотоод нөөц боломж, туршлага, сургамжид тулгуурлан, улс орнуудын аудитын дээд байгууллагуудын тэргүүн туршлага, арга зүйг судалж, төрийн аудитын болон байгууллагын үйл ажиллагаанд тулгарах эрсдэлийг удирдах тогтолцоог бий болгож, эрсдэлийн удирдлагыг үр нөлөөтэй хэрэгжүүлнэ.

ХАВСРАЛТ

Хараат бус аудиторын дүгнэлт
2024 оны үйл явдлын товчоон

ХАВСРАЛТ 1

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

Ди Эй Би Жи Аудит ХХК

Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 3-р хороо,
Жуулчны гудамж, Пиэрл тауэр, А блок, 501 тоот
Утас: 976-91910954

И-мэйл: dabg.audit@gmail.com

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН
ТАМГЫН ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
Б.БУНДХОРОЛ ТАНАА

Огноо 2025.02.25
№ 257 А-9

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН**Өөрчлөлтгүй дүгнэлт**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Үндэсний аудитын газрын 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бидний дүгнэлтээр санхүүгийн тайлангууд нь 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн санхүүгийн байдал болон тайлант жилийн эцсээрх санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, төсвийн гүйцэтгэлийг бүх материаллаг талаар нь Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв илэрхийлсэн байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторовын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Аудитын дээд байгууллагын Олон улсын байгууллага INTOSAI-гаас боловсруулан гаргасан "Төрийн худалдан авах ажиллагаанд аудит хийх" УДИРДАМЖ 5280, "Улсын өрийн мэдээллийн системүүд" УДИРДАМЖ 5259, "Гамшгийн удирдлагад аудит хийх" УДИРДАМЖ 5330 эмхэтгэлүүдийг орчуулан, хэвлүүлж Төрийн аудитын байгууллагын гүйцэтгэлийн аудит хийх чиг үүрэг бүхий аудиторуудад түгээж, холбогдох сургалтыг зохион байгуулан аудитын үйл ажиллагаанд нэвтрүүлсэн.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8.9-д тус тус заасны дагуу 2024 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, бүх шатны төсөв захирагч, төрийн болон орон нутгийн өмчит болон тэдгээрийн оролцоотой хуулийн этгээд, сан, төсөл хөтөлбөрийн 3,823 санхүүгийн тайланд аудит хийж, дүгнэлт, зөвлөмжийг холбогдох байгууллагуудад хуулийн цаглаварт хугацаанд хүргүүлсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Тайлант онд нэмэлт төсвийн дансанд төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон 834,900.0 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлжээ.

Бусад асуудлын хэсэг

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов 2024 оны А/62 дугаар тушаалаар Үндэсний аудитын газрын 2024 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 17 бүлэг зорилтын хүрээнд 138 арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр баталсныг 88.08 хувийг гүйцэтгэлтэй гэж тайлагнасан байна.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээлэлийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

Н.ДЭЛГЭРМАА

ХАВСРАЛТ 2

2024 ОНЫ ҮЙЛ ЯВДЛЫН ТОВЧООН

Сар Үйл явдлын товч агуулга

I	■ Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооны тогтоолоор баталсан Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн гүйцэтгэл, Улсын хөгжлийн 2023 оны төлөвлөгөөний гүйцэтгэл, үр дүнд хийх аудитын төлөвлөгөө, хөтөлбөрийг батлан гүйцэтгэж эхэллээ. ■ Төсвийн захирагч нарыг оролцуулан Улсын төсвийн 2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүнд хийх аудитын нээлтийг хийлээ. ■ “Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль, түүний нэмэлт өөрчлөлт” сэдэвт сургалтыг зохион байгууллаа. ■ Үндэсний аудитын газар, Сонгуулийн ерөнхий хорооны хамтарсан ажлын хэсгийн уулзалт боллоо.
II	■ Төсвийн тухай хуульд заасан цаглабарт хугацаанд Төсвийн шууд захирагчдын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийж, дүгнэлт гаргалаа. ■ “Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн аудит” сургалт, хэлэлцүүлгийг зохион байгууллаа. ■ АСОСАИ-н тусгай хорооны анхдугаар цахим хуралдаанд оролцов. ■ Улс төрийн нам, эвслийн удирдлагуудад мөрийн хөтөлбөрт аудит хийх мэдээлэл хүргүүлээ. ■ Орон нутгийн Төрийн аудитын газрын албан хаагчдад нэгдсэн сургалт, иргэд, төрийн байгууллагуудад “Төрийн аудит-Иргэдийн амьдралд” сэдэвт уулзалт хэлэлцүүлгийг зохион байгууллаа.
III	■ Улсын хөгжлийн 2023 оны жилийн төлөвлөгөөний гүйцэтгэлийн үр дүнд хийсэн аудитын тайланг Улсын Их Хурлын Байнгын хороодын хуралдаанд танилцууллаа. ■ Төсвийн тухай хуульд заасан цаглабарт хугацаанд Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч болон төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийж, дүгнэлт гаргалаа. ■ Улсын Их Хурлын 2024 оны сонгуульд оролцох улс төрийн нам, эвслийн төлөөлөлтэй уулзалт зохион байгууллаа. ■ Үндэсний аудитын газар “Авлигын эсрэг НҮБ-ын конвенцын үнэлгээний дараа авах арга хэмжээ, хэрэгжилт” бага хуралд оролцлоо.
IV	■ Төсвийн тухай хуульд заасан цаглабарт хугацаанд Төсвийн ерөнхийлөн захирагчдын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийж, дүгнэлт, зөвлөмжийг холбогдох сайд нарт хүргүүлээ. ■ Сонгуулийн ерөнхий хороонд нам, эвслийн хандивын тайланд хийсэн аудитын дүгнэлтийг хүргүүлээ. ■ Улсын Их хурлын сонгуульд оролцох нам, эвслийн мөрийн хөтөлбөрт хийсэн аудитын дүгнэлтийг Сонгуулийн ерөнхий хороонд хүргүүлээ. ■ Монгол Улсын Үндэсний аудитын газар болон Унгар Улсын Төрийн аудитын газар хооронд Хамтран ажиллах тухай харилцан ойлголцлын санамж бичиг байгууллаа.

Y	■ Монгол Улсын Ерөнхий аудитор ОХУ-ын тооцооны танхимд албан ёсны айлчлал хийлээ. ■ Улсын Их Хурлын Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны хуралдаанаар Үндэсний олон нийтийн радио, телевизийн 2021-2023 оны үйл ажиллагаанд хийсэн аудитын тайланг хэлэлцүүлээ. ■ Улсын Их Хурлын сонгуульд бие даан нэр дэвшигчдийн мөрийн хөтөлбөрт хийсэн аудитын дүгнэлтийг Сонгуулийн ерөнхий хороонд хүргүүлээ.
YI	■ Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 38.12, 38.13-т заасны дагуу нам, эвслийн хандивын тайланд хийсэн аудитын дүгнэлтийг ил тод байршуулаа. ■ Орон нутгийн сонгуулиар гүйцэтгэх журам, заавар, аргачлалыг шинэчлэн баталж, танилцуулаа.
YII	■ Монгол Улс болон БНСВУ-ын Аудитын дээд байгууллагуудын хооронд хамтран ажиллах тухай Харилцан ойлголцлын санамж бичгийг байгуулаа. ■ “Хүүхэд хамгааллын талаар төрөөс баримталж буй бодлого, түүний хэрэгжилт, үр дүн” сэдэвт аудитын нээлтийг хийлээ. ■ “Монгол Улсын Их хурлын сонгуульд оролцож байгаа нам, эвсэл, нэр дэвшигч сонгуулийн зардлын тайлан гаргах, зардлын тайланд аудит хийх, хянах, дүнг олон нийтэд мэдээлэх, танилцуулах журам”-ыг батлан сонгуульд оролцогчдод зөвлөмж гаргаж танилцуулаа.
YIII	■ Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2023 оны гүйцэтгэл, Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитын тайлан дүгнэлтийг УИХ болон холбогдох бүх байнгын хорооны хуралдаанаар хэлэлцүүлэв. ■ Төрийн байгууллагын хүний нөөцийн бодлого, тогтолцооны үр нөлөөнд гүйцэтгэлийн аудит хийж эхэллээ. ■ Монгол Улсын 2024 оны төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд хийсэн аудитын дүгнэлтийг УИХ болон Байнгын хорооны хуралдаанд танилцуулаа. ■ “Нийгмийн даатгалын тогтолцоо, түүний үр нөлөө” сэдэвт аудитын үе шатны ажлыг хэрэгжүүлээ.
IX	■ Монгол Улсын 2025 оны нэгдсэн төсвийн төсөлд хийсэн аудитын тайлан дүгнэлтийг хуулийн хугацаанд хүргүүлээ. ■ “Хүүхэд хамгааллын талаар төрөөс баримталж буй бодлого, түүний хэрэгжилт, үр дүн” сэдэвт аудитын арга зүйн сургалт зохион байгуулаа. ■ Үндэсний аудитын газар, Нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын албан хаагчид “Нэгдсэн сургалт-2024”-хамтарсан сургалтад хамрагдлаа. ■ Үндэсний аудитын газрын төлөөлөгчид АСОСАИ-н ХҮИ чуулганд оролцлоо.

X	■ Монгол Улсын 2025 оны нэгдсэн төсвийн төсөлд хийсэн аудитын тайлан, дүгнэлтийг УИХ болон холбогдох бүх байнгын хорооны хуралдаанаар хэлэлцүүлэв. ■ УИХ-ын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцсон нам, эвслийн аудитын хуулийн этгээдээр баталгаажуулан ирүүлсэн сонгуулийн зардлын тайланг хянаж, нэгтгэн олон нийтэд мэдээллээ. ■ “Монгол Улсын Засгийн газраас хог хаягдлын талаар баримталж буй үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилт, үр нөлөө” сэдэвт аудитыг гүйцэтгэж эхэллээ.
XI	■ Монгол Улсын Ерөнхий аудитор БНСУ-аас Монгол Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн Эрхт Элчин сайдыг хүлээн авч уулзлаа. ■ Монгол Улсын Ерөнхий аудитор БНХАУ-аас Монгол Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн Эрхт Элчин сайдыг хүлээн авч уулзлаа. ■ Монгол Улсын Ерөнхий аудитор ОХУ-аас Монгол Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн Эрхт Элчин сайдыг хүлээн авч уулзлаа. ■ Үндэсний аудитын газраас сэтгүүлчдэд зориулан “Мэдлэг хуваалцах цаг” сургалт уулзалтыг зохион байгууллаа.
XII	■ Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн хоригийн дагуу Монгол Улсын Засгийн газраас шинэчлэн боловсруулж дахин өргөн барьсан 2025 оны нэгдсэн төсвийн төсөлд хийсэн аудитын тайлан дүгнэлтийг УИХ-д танилцууллаа. ■ Улсын Их Хурлын Төсвийн Байнгын хороо Төрийн аудитын байгууллагын 2025 онд гүйцэтгэх аудитын сэдвийг баталлаа. ■ Аудитын дээд байгууллагуудын тэргүүлэгч нарт зориулсан “Ард иргэдэд үнэ цэнийг бий болгоход Парламент болон Аудитын дээд байгууллагын хамтын ажиллагаа” сэдэвт дээд түвшний хэлэлцүүлэгт амжилттай оролцов.

